БАРЫ ДА УЬЛКЕЛЕНИ ПРОЛЕТАРЛАРЫ, БИРЛЕШИГИЗ!

ЛЕНИН ЁЛУ

КПСС-ни ОБКОМУНУ, ДАГЪЫСТАН АССР-ни ОЬР СОВЕТИНИ ВА МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИ ОРГАНЫ
ОРГАН ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ДАГЕСТАНСКОЙ АССР

ЛЕНИНСКИЙ ПУТЬ

1918-нчи йылны апрель айындан башлап чыгъарыла

ТАЛАТГЮН
27
ФЕВРАЛЬ
1990

№ 25 (10511)

Багъасы 3 кепек

КПСС-ни ЦК-сыны Политбюросунда

КПСС-ни ЦК-сыны Политбюросуну 22-нчи февральда болгъан жыйынында партия къурумлардан, коммунистлерден ва партияда тюгюллерден гелген таклифлени кюрчюсюнде ва партияны съездине КПСС-ни ЦК-сыны платформасыны проектини положениелерине къыйышывлу кюйде гьазирленген КПСС-ни янгы Уставыны проектине къаралгъан.

Генг ва мекенли кюйде арагъа салып ойлашывну натижасында Политбюро КПСС-ни Уставыны проектини уьстюнде дагъы да ишлемек ва ЦК-ны Пленумуну къаравуна ону бермек муратгъа къыйышывлу деп гьисап этген.

Жыйында КПСС-ни XXVIII съездин чакъырывгъа байлавлу масъалалар, шоланы ичинде съездге вакиллер йиберивню нормасы, делегатлар танглавну ёругъу, партия къурумларда гьисап берив-сайлав кампанияны оьтгеривню гьакъындагъы масъалалар арагъа салынып ойлашылгъан. Шо масъалалагъа гёре тийишли таклифлер де ЦК-ны Пленумунда къаралажакъ.

Политбюро ЦК-ны февраль (1990 йыл) Пленумуну центрда ва ерлерде яшавгъа чыгъармагъа герекли гьасиллерине байлавлу чаралагъа къарагъан. Гьали политика ва къурум ишдеги аслу зат КПСС-ни XXVIII съездине КПСС-ни ЦК-сыны платформасын, съездни алдындагъы оьзге документлени теренден арагъа салып ойлашывну генглешдирмек, съездге гьазирлик гёрювню партияны уллу оьлчевлерде янгыртывну яшавгъа чыгъармакъ ва жамиятны яхшы гючлерин янгыртып къурувну борчларына гёре бирлешдирмек учун къаныгъывлу кюйде пайдаландырмакъ экенлиги эсгерилген. Бары да якълардан практика натижалагъа етишмеге, башлапгъы партия къурумланы, загьмат коллективлени активлигин гётермеге тарыкъ.

(ТАСС).

КОСМОС ВАХТАДА

Учувну ишин юрютюв центры. (ТАСС). «Союз ТМ-9» деген транспорт гемени янгыдан тиркешдирив булан байлавлу ишлени оьтгерген сонг Анатолий Соловьёв ва Александр Баландин учувну гёз алгъа тутулгъан программасын яшавгъа чыгъарывну давам эте.

«Галлар» деген технология установкада сынав оьтгерилме башлагъан. Шо сынав практика космонавтиканы айрокъда бек уллу гележеги булангъы ёлларындан бирисине — космосдагъы материаловедениеге байлавлу генг программаны оьлчевлеринде оьтгериле. Бешинчи аслу экспедицияны экипажыны учувуну вакътисинде алынгъан ярым проводник материалларыны биринчи талабы шо аппаратураны онгаргъанлагъа — СССР-ни Электрон промышленностуну министерлигини «Илму центрыны» НПО-суну специалистлерине берилген ва гьалиги приборлар къурув ишинде пайдаландырылажакъ.

Медицина тергевюню натижаларына гёре космонавтланы савлугъу яхшы. Учув ёрукълу кюйде юрюле.

АЙРЫЧА ЧЫГЪАРЫЛГЪАН

Партияны XXVIII съездине КПСС-ни ЦК-сыны февраль (1990 йыл) Пленумунда арив гёрюлген КПСС-ни ЦК-сыны «Инсанлыкъ, демократ социализмге» деген платформасыны проектини тексти айрыча брошюра этилип чыгъарылгъан.

Брошюра Политиздатда чыгъарылгъан ва «Къызыл пролетарий» деген типографияда печать этилген.

(ТАСС).

ЖУРНАЛИСТЛЕР БУЛАН ЁЛУГЪУВ

Партияны обкомуну аграрный бёлюгюнде республика газетлени, журналланы, радиону ва телевидениени журналистлериаграрниклери булан ёлугъув оьтгерилген.

Аграрный бёлюкню заведующийи А. Х. Магьамматов республиканы юрт хоозяйствосундагъы ишлени гьакъында, республиканы агропромышленный комплексин гележекде де оьсдюрювню масъалалары гьакъында хабарлагъан, журналистлени соравларына жавап берген.

1990
4
МАРТ

Сайлавланы гюню

Ону къолу енгил

ОЧЕРК

Палатагъа гирип гелген орта оьмюрдеги, бийиксув, ачыкъ юзлю, жагь айланышлы доктор, саламлашып, гьар аврувну уьстюне бир барып, гьалын-гюнюн сорап. масхара-тогъушувлар булан операция этилген жагьил улангъа багъып: «Ишлер нечикдир, игит? Кепингни бузма, сен де эки гюнден юрюжексен, — деп, огъар къаршы караватда ерлешген уланга: «Сен операциягъа гьазир бол, къоччагъым», — деп, шолай гьар аврувгъа бир янашып, масхара булан да, йылы сёзю булан да оланы гёнгюн ала, юрегин ача. Тек шону булан бирге къатты низамны да, врачны гёрсетивлерин тайышывсуз кютмекни де талап эте.

— Шу адамгъа къарап ол профессор деп бир де эсинге гелмежек, — дей, ол палатадан чыкъгъанда, аврувланы бириси.

— Гертиден де шо профессорму? — деп тамаша бола янгы гелген аврув.

— Дюр, воллагь, тазза простой профессор, къолу да енгил, — деп къоша ону бичагъыны тюбюнде ятгъан аврув да. Бир керен тюгюл, ол гюнде бизин уьстюбюзге нече де гире, гьалыбызны сорай, тийишли гёрсетивлер бере.

Озокъда, профессор да башгъалар йимик адам. Буса да, биз профессорну, айрокъда ол медицинаны профессору буса, ону башгъачалай гёз алдыбызгъа гелтирип, адам арагъа аз къатнайгъан, шону учун чоласы да етишмейген, иши кёп, заманы аз алим гьисапда билебиз. Туврадан-тувра олар буса, оланы иши, чалышыву булан раслангъанда буса профессорлар бары да чалышывун халкъгъа багъышлайгъангъа мюкюр боласан. Тюзю, оланы арасында янгыз илмугъа берилип, эки янында, яшавда болуп турагъан гьалларда онча аварасы болмайгъанлары да къаршылашмай къалмай. Тек мунда оьзюню гьакъында сёз юрюлеген профессор — Дагъыстан балыкъ управлениени Магьачкъала шагьарда денгиз ягъа районда артдагъы йылларда къурулгъан, оьзюню бажарывлу, пагьмулу медицина къуллукъчулары, аврувланы мекенли багъыву булан халкъны арасында абур къазангъан больницасыны хирургия бёлюгюнде иш гёреген Дагъыстан медицина институтну хирургия

(Арты 2-нчи бетде).

КЪАТТЫГЮН—МИТИНГЛЕНИ ГЮНЮ

Уьлкени айры-айры шагьарларында 25-нчи февральда митинглер болгъан. Шоларда аслу гьалда янгыртып къурувну ва демократ тюрленивлени якъламагъа чакъыргъанлар.

МИНСК. Белорус ССР-ни халкъ депутататларын сайлавланы гьакъындагъы законда гъы кемчиликлер ва, шо кемчиликлеге байлавлу болуп, республиканы жамият яшавунда тувулунгъан гьал нечесе минглер булангъы адамланы ортакъчылыкъ этиву булан митинг оьтгермеге себеп болгъан. Митингде чыгъып сёйлейгенлер гьалиги сайлав кампанияны барышында йиберилген терсликлени гьакъында айтгъанлар.

УЛЬЯНОВСК. «Партияны янгыртыв ва Советлени толу гьакимлиги учун» деген лозунгну тюбюнде митинг болгъан. Ону къарарында жамиятны гележекде де демократлашдырмакъ учун халкъ[illegible] къырыв болгъан: «Биз — халкъбыз! Политика башгётеривлер, митинглер, демонстрациялар — бизин ёлубуз!»

Митингде чыгъып сёйлегенлер гьалиги политика къурулушларына къаршы айтгъан, КПСС-ни Ленинград обкомуну, ону биринчи секретарыны тийишлилиги айыплангъан, Россияны харлысызлыгъына етишмеге чакъырывлар эшитилген.

СВЕРДЛОВСК. Уралны бек уллу индустрия центрында кёп минглер булангъы халкъланы ортакъчылыкъ этивю булан оьтгерилген митингде чыгъып сёйлейгенлер бары да демократ гьаракатланы сыкълашдырмагъа, экономикада ва ич политикада уллу тюр[illegible] къастланы бир де умпагьаты болмагъан. Башлапгъы вакъти митингде орта гьисапда 2 минг адам болгъан, ахырына таба бир нече юз адам тюгюл къалмагъан...

ГОРЬКИЙ. «Биз — Советлени толу гьакимлигини, адамны пайдаларына демократияны генглешдиривню яныбыз. Биз КПСС-ни мекенли кюйде демократлашдырывну яныбыз!» Шо ва оьзге чакъырывлар бугюн Нижегородск Кремлни тамларыны янында эшитиле эди.

КЪАЗАН. Чыгъышланы аслу темасы — алда токътагъан сайлавлар. КПСС-ни обкомуна инамсызлыгъын гёрсетип, митингни ортакъчылары онгача татар партия къурумун къурма гереги гьакъында айтгъанлар, татар АЭС-ни къурулушуна къаршы къол гётергенлер.

* * *

Совет Союздан янгылыкълар

МИНСК

Республика ва шагьар советлени халкъ депутатларына кандидатлар оьзлени ягъадан гёрмеге имканлыкъ алгъанлар. Политика охувларыны уьюнде ачылгъан дарсларда оланы сёйлевлери ва дискуссиялары аудиториялар булан бирликде видеоплёнкагъа языла. Сонг шону хас кюйде анализ эте. Психологлар, политологлар, экономистлер шонда ортакъчылыкъ этелер. Кандидатлар оьзлер айтагъангъа гёре, дарслар бугюн бек гьажатлы эришивлюклени культурасына мекенли кюйде уьйрете. 300-ден де артыкъ кандидат гьалиге ерли охутувну курсларындан оьтген ва 4-нчю марта Белоруссияда болажакъ сайлавларда депутатлыкъгъа мандатлар учун гъу абушувда оьзлени имкан[illegible] нюш» деп ат къоюлгъан. Шо янгы жамият къурумну къатынланы республика совети, тыш уьлкелер булан дослукъ ва культура байлавлукъларыны таджик жамияты, парахатлыкъны сакълавну республика комитети къургъан. Бирлешив республиканы жамият-политика яшавунда къатынгишилени ролюн гётеривню оьз мурады этип салгъан. Шонда законланы гючю булан якълавну, инамлыкъны ва яхшы къуллукъланы бёлюклери ачылгъан. Орта Азияны республикаларыны, Ювукъ Гюнтувушну уьлкелерини къатынгишилерини къурумлары булан байлавлукъланы ва бирликде чалышывну беклешдирив де гёз алгъа тутулгъан.

УЛЬЯНОВСК

Шагьарда онгача иш гёре[illegible] янгыртыв учун» деген политклубну биринчилей чакъыргъанлар. Дискуссияны темасы — «КПСС-ни ЦК-сыны февраль Пленумуну къарарларындан сагъа да, магъа да нечик дарслар алмагъа герек». КПСС-ни XXVIII съездини трибунасына чыгъарылажакъ программалы документлени гьазирлевню ишине бары да халкъ агъымларын бирлешдиривге, партияда тюгюл массаланы да къуршавгъа болушлукъ этив — янгы политклубну аслу муратлары шолай.

ГРОЗНЫЙ

Чечен-Ингушетияны «Червлённая» деген станицасыны ювугъунда ишге салынгъан гючлю компрессор станциясы Темиркъазыкъ Кавказны ва Закавказьени районларына

АЙТЫЛГЪАН СЁЗ— АТЫЛГЪАН ОКЪ

Артдагъы гюнлерде 139 номерли Къаягент сайлав округдан Дагъыстан АССР-ге халкъ депутатлыкъгъа альтернатив къайдада гёрсетилген оьзлени кандидатлары: «Къаягент» совхозну баш бухгалтери И. Алибеков, шо хозяйствону бригадири С. Мирзаев, КГБ-ни отставкадагъы подполковниги С. Абдулагьатов булан Гьюсемегент юртну загьматчыларыны ёлугъуву оьтгерилди.

Округ сайлав комиссияны председатели А-П. Чаракъов, залда олтургъанлагъа ёлугъувну мурадын англатып, кандидатланы биографиялары таныш[illegible] нчи йылда Къаягент юртда тувгъан, къумукъ. Ленинград шагьарда А. Н. Вознесенскийни атындагъы финанс-экономика институтну битдирген. Ону загьмат ёлу Пачалыкъ банкны Дагъыстан контора сында экономист гьисапда башлангъан. Сонг буса республикабызны шагьарларында, районларында гьар тюрлю жаваплы къуллукъларда ишлеген. Ол гьали «Къаягент» совхозну баш бухгалтери — гьисап юрютюв ва планлашдырыв бёлюгюню начальниги болуп загьмат тёге.

— Сайлавланы алдындагъы мени платформам, — деди оьзюню сёйлевюнде И. Али-

Уьлкени айры-айры шагьарларында 25-нчи февральда митинглер болгъан. Шоларда аслу гьалда янгыртып къурувну ва демократ тюрленивлени якъламагъа чакъыргъанлар.

МИНСК. Белорус ССР-ни халкъ депутататларын сайлавланы гьакъындагъы закондагъы кемчиликлер ва, шо кемчиликлеге байлавлу болуп, республиканы жамият яшавунда тувулунгъан гьал нечесе минглер булангъы адамланы ортакъчылыкъ этивю булан митинг оьтгермеге себеп болгъан. Митингде чыгъып сёйлейгенлер гьалиги сайлав кампанияны барышында йиберилген терсликлени гьакъында айтгъанлар.

УЛЬЯНОВСК. «Партияны янгыртыв ва Советлени толу гьакимлиги учун» деген лозунгну тюбюнде митинг болгъан. Ону къарарында жамиятны гележекде де демократлашдырмакъ учун халкъны бары да къатлавларын бирлешдиривню агьамиятлылыгъы эсгерилген.

ЛЕНИНГРАД. Кёк тешилген йимик явагъан гюн оьтгерилген уллу митингде булай чакъырыв болгъан: «Биз — халкъбыз! Политика башгётеривлер, митинглер, демонстрациялар — бизин ёлубуз!» Митингде чыгъып сёйлегенлер гьалиги политика къурулушларына къаршы айтгъан, КПСС-ни Ленинград обкомуну, ону биринчи секретарыны тийишлилиги айыплангъан, Россияны харлысызлыгъына етишмеге чакъырывлар эшитилген.

СВЕРДЛОВСК. Уралны бек уллу индустрия центрында кёп минглер булангъы халкъланы ортакъчылыкъ этивю булан оьтгерилген митингде чыгъып сёйлейгенлер бары да демократ гьаракатланы сыкълашдырмагъа, экономикада ва ич политикада уллу тюрленивлени тезликде оьтгермеге чакъыргъан.

СЫКТЫВКАР. Мунда митинг бек осал оьтгерилген. Къалмагъалны гючлендирмек учун экстремистлер этеген къастланы бир де умпагъаты болмагъан. Башлапгъы вакъти митингде орта гьисапда 2 минг адам болгъан, ахырына таба бир нече юз адам тюгюл къалмагъан...

ГОРЬКИЙ. «Биз — Советлени толу гьакимлигини, адамны пайдаларына демократияны генглешдиривню яныбыз. Биз КПСС-ни мекенли кюйде демократлашдырывну яныбыз!» Шо ва оьзге чакъырывлар бугюн Нижегородск Кремлни тамларыны янында эшитиле эди.

КЪАЗАН. Чыгъышланы аслу темасы — алда токътагъан сайлавлар. КПСС-ни обкомуна инамсызлыгъын гёрсетип, митингни ортакъчылары онгача татар партия къурумун къурма гереги гьакъында айтгъанлар, татар АЭС-ни къурулушуна къаршы къол гётергенлер.

* * *

Митинглер Волгоград, Куйбышев, Саранск, Смоленск, Саратов, Архангельск, Вологда ва уьлкени оьзге шагьарларында да оьтгерилген.

(ТАСС).

МИНСК

Республика ва шагьар советлени халкъ депутатларына кандидатлар оьзлени ягъадан гёрмеге имканлыкъ алгъанлар. Политика охувларыны уьюнде ачылгъан дарсларда оланы сёйлевлери ва дискуссиялары аудиториялар булан бирликде видеоплёнкагъа языла. Сонг шону хас кюйде анализ эте. Психологлар, политологлар, экономистлер шонда ортакъчылыкъ этелер. Кандидатлар оьзлер айтагъангъа гёре, дарслар бугюн бек гьажатлы эришивлюклени культурасына мекенли кюйде уьйрете. 300-ден де артыкъ кандидат гьалиге ерли охутувну курсларындан оьтген ва 4-нчю марта Белоруссияда болажакъ сайлавларда депутатлыкъгъа мандатлар учунгъу ябушувда оьзлени имканлыкъларын артдыргъан деп айтмагъа ярай.

ДУШАНБЕ

Таджикистанны къатынларыны бирлешивюне «Гёрю- [illegible] янгы жамият къурумну къатынланы республика совети, тыш уьлкелер булан дослукъ ва культура байлавлукъларыны таджик жамияты, парахатлыкъны сакълавну республика комитети къургъан. Бирлешив республиканы жамият-политика яшавунда къатынгишилени ролюн гётеривню оьз мурады этип салгъан. Шонда законланы гючю булан якълавну, инамлыкъны ва яхшы къуллукъланы бёлюклери ачылгъан. Орта Азияны республикаларыны, Ювукъ Гюнтувушну уьлкелерини къатынгишилерини къурумлары булан байлавлукъланы ва бирликде чалышывну беклешдирив де гёз алгъа тутулгъан.

УЛЬЯНОВСК

Шагьарда онгача иш гёреген дагъы да бир жамият гьаракаты къурулгъан. Шагьарлылар гьалиги заманны гьакъында ачыкъ кюйде лакъыр этмеге «Коммунистлер партияны уллу оьлчевлерде янгыртыв учун» деген политклубну биринчилей чакъыргъанлар. Дискуссияны темасы — «КПСС-ни ЦК-сыны февраль Пленумуну къарарларындан сагъа да, магъа да нечик дарслар алмагъа герек». КПСС-ни XXVIII съездини трибунасына чыгъарылажакъ программалы документлени гьазирлевню ишине бары да халкъ агъымларын бирлешдиривге, партияда тюгюл массаланы да къуршавгъа болушлукъ этив — янгы политклубну аслу муратлары шолай.

ГРОЗНЫЙ

Чечен-Ингушетияны «Червлённая» деген станицасыны ювугъунда ишге салынгъан гючлю компрессор станциясы Темиркъазыкъ Кавказны ва Закавказьени районларына табии газны кёп бермеге имканлыкъ тувдура. Станция лап да янгы ясандырывлар булан таъмин этилген.

(ТАСС-ны мухбирлери).

АЙТЫЛГЪАН СЁЗ — АТЫЛГЪАН ОКЪ

Артдагъы гюнлерде 139 номерли Къаягент сайлав округдан Дагъыстан АССР-ге халкъ депутатлыкъгъа альтернатив къайдада гёрсетилген оьзлени кандидатлары: «Къаягент» совхозну баш бухгалтери И. Алибеков, шо хозяйствону бригадири С. Мирзаев, КГБ-ни отставкадагъы подполковниги С. Абдулагьатов булан Гьюсемегент юртну загьматчыларыны ёлугъуву оьтгерилди.

Округ сайлав комиссияны председатели А-П. Чаракъов, залда олтургъанлагъа ёлугъувну мурадын англатып, кандидатланы биографиялары булан сайлавчуланы таныш этсин учун оланы инанылгъан адамларына: А. Исаевге, М-Р. Къурбановгъа, Къ. Алибековгъа сёз берди.

Илмутдин Алибеков 1951-нчи йылда Къаягент юртда тувгъан, къумукъ. Ленинград шагьарда А. Н. Вознесенскийни атындагъы финанс-экономика институтну битдирген. Ону загьмат ёлу Пачалыкъ банкны Дагъыстан конторасында экономист гьисапда башлангъан. Сонг буса республикабызны шагьарларында, районларында гьар тюрлю жаваплы къуллукъларда ишлеген. Ол гьали «Къаягент» совхозну баш бухгалтери — гьисап юрютюв ва планлашдырыв бёлюгюню начальниги болуп загьмат тёге.

— Сайлавланы алдындагъы мени платформам, — деди оьзюню сёйлевюнде И. Алибеков, — аслу гьалда социальный, экономика, политика масъалаланы къуршай.

(Арты 3-нчю бетде).

БЕШЙЫЛЛЫКЪНЫ АХЫРЫНЧЫ ЙЫЛЫ

Таштемир Таштемиров Ленин районну «Гьели» совхозунда туварчы болуп ишлейгенли 34 йылдан да къолай бола. Саламат турушу, асил загьматы булан ол оьзю булан янаша фермада ишлейгенлеге уьлгю бола. Фермада гетген йыл планда гёрсетилген 615 тонналы ерине 730 тонна сют савулгъанлыкъда, Таштемирни аслам пайы бар.

О. Исрапилов чыгъаргъан сурат.

Уллу борчлар токътагъан

Етишип гелеген язбаш авлакъчыланы техниканы ярашдырывну, урлукълар танглавну ва оьзге ишлени чалтлыкъда оьтгерме борчлу эте. Бизин Хасавюрт районну авлакъчылары да, республиканы оьзге районларыны загьматчылары йимик, бу йылгъы язбашны толу гьазирлиги булан къаршылама къаст эте. Шогъар айрыча тергев бакъдырагъаныбызны себеби де англашылмай тюгюл. Айтагъаным, районубуз тюзлюк бойда тюгюл, савлай республикада да уллу майданларда ашлыкъ оьсдюреген регионлардан бири санала. Къыйматлы оьсюмлюк саналагъан гьабижай буса бизде 3780 гектарда оьсдюрюлежек. Ачыкъ этип айтгъанда, районда бар 38 колхоздан ва совхоздан 25-нде гьабижайгъа къуллукъ этилежек.

Белгили болгъаны йимик, артдагъы йыллар болгъанча бизде де гьабижай оьсдюрювге, ондан алынагъан тюшюмлени артдырывгъа тийишли къадарда тергев болмай турду. Натижада бир-бир хозяйстволарда къайтарылгъан тюшюмню къадары чачылгъан урлукъдан да кем гезиклер бола эди. Гьабижай оьсдюрювчюлени ишинде тувулунгъан бурулув загьматны янгы къайдаларда къурув булан байлавлу. Подряд, ижара коллективлер оьсюмлюкден алынагъан тюшюмлени бары да имканлыкъларын гьали де толу кюйде къолланып битмегенни исбатлады.

Оьтген йыл гьабижай оьсдюрювчюлерибиз ону умуми къадарын 12104 тоннагъа етишдирме болду. Демек, гьар гектардан план булан токъташдырылгъан 24 центнерни орнуна орта гьисапда 31,4 центнер тюшюм къайтарылды. Айры-айры хозяйстволарда иш гёреген звеноланы натижалары дагъы да гёрмекли. Мисал учун, М. Горькийни атындагъы колхозда гетген йыл гьабижай 380 гектар ерде оьсдюрюлдю. Ону гьар гектарындан байрамакъуллулар орта гьисапда 81,2 центнер тюшюм алды. Хозяйствону сынавлу механизатору В. Абуханов звеносу булан 180 гектардагъы гьабижайлыкъланы гьар гектарындан 84,1 центнер тюшюм алып, районда гьабижай оьсдюреген коллективлени арасында биринчи ерге чыкъма болду.

Бу ерде бирдагъы бир шулай затны эсгерип къойма сюебиз. Звенону членлери болдурулагъан гьабижайны оьзюне токътайгъан багъасын планда гёрсетилгенинден эсе хыйлы тёбен тюшюрме бажаргъан. Ону бир центнерине 11 манат 20 кепек токъташдырылгъан болгъан буса, гьакъыкъатда 7 манат 40 кепекге тенг болгъан. Озокъда, шолай аз харж булан болдурулгъан аслам тюшюм хозяйствону экономикасын беклешдиривге яхшы кёмек этгени белгили. Гьабижай оьсдюрювчюлени де къасты тергевсюз къалмагъан. Пландан артыкъ болдурулгъан тюшюмню аслам пайы звенону членлерини арасында пайлангъан.

М. Садулаев ёлбашчылыкъ этеген гьабижай оьсдюрюв звенону членлери етишген натижалар да макътавгъа тийишли. Дос коллектив 200 гектардагъы гьабижайны гьар гектарындан планда гёрсетилгенинден эсе эки керенге ювукъ артыкъ тюшюм алгъан. Гьабижайны гьар центнерини багъасы 8 манат 20 кепекге тенг болгъан. Шо да пландагъысындан эсе 3 манатгъа тёбен бола.

М. Горькийни атындагъы колхозну хоншусунда ерлешген «Темиравул» совхозну гьабижай оьсдюрювчюлери де артдагъы йылланы ичинде гёрмекли натижаланы къолда эте. Оьтген йыл мунда гьар гектардан орта гьисапда 60,5 центнер тюшюм къайтарылгъан.

Батырмурзаевни атындагъы колхозда къыйматлы оьсюмлюк алдагъы йыл 300 гектаргъа ювукъ майданда оьсдюрюлдю. Ону гьар гектарындан орта гьисапда 50 центнер тюшюм алынды.

Озокъда, тюшюмлени къадарын артдырма бары да имканлыкълары бола да туруп, гьабижайдан осал тюшюм къайтаргъан хозяйстволар да болду. Шоланы арасында Казбековну атындагъы колхозну, «Октябрьский», «Ботаюрт» совхозланы эсгерме тюше.

Оьсюмлюкге яхшы къуллукъ этип, ону оьсдюрюп къойгъан булан битип къалмайгъаны белгили. Бай тюшюмню тас этивсюз къайтарма да тюше. Муна бу ерде де бир-бир хозяйстволаны ёлбашчылары чабан айланышы булан тюшюмню тас этивге ёл берелер. Районну специалистлери этген гьисаплагъа гёре Ленинни атындагъы, «Большевик» колхозларда гьабижай заманында къайтарылып къолгъа алынмагъаны саялы, бюртюкню 10 процентге ювугъу тас бола.

Районда бу йыл машинлешдирилген къайдада гьабижай оьсдюреген 36 звено болажакъ. Оланы гьариси бугюнлерде авлакълагъа ерли кюйлевючлер ташыв булан машгъул. Гьалиге районда тарлавлагъа 35 минг тонна кюйлевючлер чыгъарылып тура. Дагъы да 30 минг тонна етишдирилежек. Шо ишлер гюн сайын чалтлаша. Геттен йылны шу вакътиси булан тенглешдиргенде бу йыл авлакълагъа 4 минг тонна ерли кюйлевючлер артыкъ чыгъарылгъан.

Бизин районну шартларында гьабижайны 3—4 керен сама сугъарма тюше. Хозяйстволарда буса сувну янгур йимик этип себеген хас машинлер етишмей. Гьалиге оланы санаву 70-ден артыкъ тюгюл. Азындан айтгъанда, дагъы да 10—15 шолай агрегат тарыкъ. Тийишли къурумлагъа алданокъ тилевлер йиберилип, билдирилген буса да, олар булан хозяйстволар таъмин этилмей тура.

Гьабижайны тюшюмюн чалт ва тас этивсюз къайтарывну масъалалары да гьалиге ерли чечилип битмеген. Яхшы иш гёрсетме болагъан, механизатор оьр багъа береген «Херсонец-200» маркалы комбайнлар 20 тюгюл ёкъ. Оланы бирлерине запас частлар етишмей токътагъан. Ремонт предприятиелер де запас частлар ёкъ деген себеплер булан оланы ярашдырып онгарывну созуп тура. Уьстевюне, колхозланы, совхозланы ёлбашчылары тракторлар етишмейгени гьакъда да район къурумлагъа билдире. Шо болмаса болмайгъан техника булан сама хозяйстволар рази болардай таъмин этилмей.

Н. ГЬАЖИЕВ,
Хасавюрт РАПО-ну агроному.

Алдынлыкъны алып юрюйлер

1989-нчу йыл Магьачкъаладагъы 3 номерли СУОР юзден де къолай уьйлени ичлерин онгаргъан. Шоланы арасында чебер маллар чыгъарагъан комбинат, Магьачкъаладагъы 1100 адамгъа ери булангъы «Магьачкъала» кинотеатр, Комсомол проспектдеги ва Астемировну атындагъы орамдагъы 81 ва 39 квартирли яшавлукъ уьйлер бар. Объектлерде эсгерилген управление 2 миллион 594 минг манатны ишин кютген. Гьар адамгъа гьисап этгенде 6720 манат тие.

Йылны гьасиллерине гёре управлениеде бар 18 де бригаданы арасында сырлавчуланы Татьяна Никонова, Зоя Сёмкина, Клавдия Дорожко, агъач усталаны Иван Никонов, Салим Рамазанов ёлбашчылыкъ этеген бригадалары алдынлы ерлени алып юрюй.

Бу йыл 3 номерли СУОР-гъа 2 миллион 500 минг манатны оьлчевюнде къурулуш-къурашдырыв ва биналаны ичлерин онгарыв ишлени кютмеге герек.

О. МАКЪСУТОВ.

Сайлавланы къаршылавгъа

Бизин къысматыбыз бизин къолубузда

«Ленин ёлуну» редакциясында артдагъы гюнлер оьтгерилген «дёгерек столда» байлавлукъну республика производство управлениесини автобазасыны директору, 810 номерли Каспийск территория сайлав округдан РСФСР-ге ва 67 номерли сайлав округдан ДАССР-ге халкъ депутатлыкъгъа кандидат Абдулкъапур Магьамматсайитович Къапуров, Магьачкъаладагъы автокомбинатны баш инженери, 33 номерли Албёрюгент сайлав округдан ДАССР-ге халкъ депутатлыкъгъа кандидат Ибрагьим Алиярович Алияров, Магьачкъаладагъы радиомаллар чыгъарагъан заводну ишчиси, 95 номерли Ленин милли-территория округдан РСФСР-ге депутатлыкъгъа кандидат Айсулагьмат Исламутдинович Ханарсланов ортакъчылыкъ этди. Тёбенде шонда болгъан лакъырны беребиз.

«ЛЕНИН ЁЛУНУ»
«ДЁГЕРЕК СТОЛУ»

Депутатлыкъгъа кандидатлар бугюнгю яшавгъа байлавлу оьзлени пикруларын айта

Мухбир:: — Башлап гьар кандидат оьзюню сайлавланы алдындагъы платформасындан аслу эки-уьч пикруну айтса, яхшы болар эди.

А. КЪАПУРОВ: Аслу мурат — озокъда, адамланы яшавун яхшылашдырмакъ. Огъар да ёллар кёп... Бизин республиканы, районланы оьзлени масъалаларын чечмек учун акъчасы ёкъ. Шо да оланы ярлылыгъындан тюгюл, бары да акъча центргъа, Москвагъа йиберилегенге гёре. Дагъыстанны бек бай табиат ресурслары, денгизи ва оьзге маъданлары бар. Тек гючю ёкъ. Тамаша тюгюлмю, бизин предприятиени ишчилерине 120 квартирлик уьй этдирмек учун, 700 минг манат акъча тилеп, мен Москвагъа уьч йыл юрюдюм. Бизин управление буса центрны бюджетине йылда 15 миллион манат акъча йибере. Магьачкъалада минглер булан адамлар квартирге гезикге токътагъаны нече йыллар бола? Неге? Неге тюгюл, ерли Советлени халкъны уьйлер булан таъмин этмеге чакъы акъча маллары етишмей. Бар байлыгъыбызны буса биз

якълайгъан кёп-кёп пачалыкъ идаралар бар. Тек олай деп, мен биздеги культураны даражасын макътамайман. Кёбюсю культура чаралар гьисап берив учун гёрюлегенни де билемен. Культура да, дин де тенг шартларда, бир-бирин толумлашдыра туруп, халкъны пайдасына ишлетилме герек.

Мухбир: Нечик ойлашасыз, буссагьат Дагъыстангъа союз республика болмакъ учун шартлар бармы?

А. КЪАПУРОВ: Дагъыстан Россия булан бек байлангъан. Биз бугюн, союз республиканы гьакъындагъы масъаланы гётерип, шогъар гьазирлик гёрювню башлама герекбиз. Тек гьалиги бешйыллыкъда шону талап этмек тюз болмас.

И. АЛИЯРОВ: ДАССР-ге халкъ депутат этилип сайлансам, чалышывуму аслу гьалда 33-нчю округну сай-

айрокъда жагьиллер шо сыйлы хасиятланы тас этип бара. Алдын дин илмуну таъсири бар заманда, законгъа абур этив де, бир-биревге рагьму да гючлю болгъан. Умуми культурагъа буса динни бир де къаршылыгъы ёкъ.

Бирдагъы бизин республикагъа хас масъала. Жаваплы къуллукъълар миллетлени процентине къаралып бериле. Адамны миллетине тюгюл, ону бажарывлугъуна, къылыкъ янына лап алдын тергев берме герек. ДАССР-ни Оьр Советинде буса бары да миллетлени вакиллерини санаву тенг болма тюше. Биз бир-бир миллетлени барын да билмей эдик. Гьали андилер, анчихлер ва бир-бир оьзге биз аварлар деп турагъан халкълар айры тили, культурасы, тарихи булангъы миллетлер экенин билдире ва

бугюн бар законлар да бары да адамгъа бир йимик тиймей. Гьаким адам да, простой ишчи де экиси де бир йимик такъсиры учун башгъа-башгъа кюйде жавапгъа тартылагъанына нечакъы да мисаллар гелтирме ярар эди.

Мухбир: Гьали сиз бир нече керен ишчи адамны атын айрыча эсгерип сёйледигиз. Дагъыстанда СССР-ге депутатлар Мисриханов, Зайналханов да ишчи классны вакиллери. Телевидениеде, бир-бир жыйынларда айтылагъан кюйге къарагъанда, шо депутатланы чалышывуна ишчилер онча рази тюгюл.

А. ХАНАРСЛАНОВ: Шо сёзлени сайлавчулар бизин ёлугъувларда да кёп айта. Халкъны арасында: «Ишчи депутат буса, оьрден таклифге гёре сайлангъан», — деген пикру бар. Сиз эсгер-

гёрсетилген кандидатланы альтернативсизлери аслу гьалда партаппаратны вакиллери. 4-нчю мартда депутатланы янгы корпусу сайлангъанда, «Бары да гьакимлик — Советлеге!» деген лозунгну ювукъ арада яшавгъа чыгъажагъына инанма ярaймы?

А. КЪАПУРОВ: СССР-ни Конституциясыны 6-нчы статьясы таймай туруп ва КПСС, оьзге жамият къурумлар йимик, оьзюню ёлбашчылыкъ борчларындан азат этилмей туруп, гьакимлик Советлеге гёчюп битмес. Советлени гьакимлиги учун буса аппаратгъа таби тюгюл, халкъ сайлагъан депутатлар ябушмагъа герек. Оланы якълайгъанлар депутатланы арасында аз болса да, халкъны арасында кёп болажакъ.

И. АЛИЯРОВ: Эгер ДАССР-

ны натижасын биз барыбыз да гёрюп турабыз.

А. ХАНАРСЛАНОВ: Ортакъ ишге, халкъгъа шондан пайда бола буса, мен де шо ёлну тутар эдим.

Мухбир: Сиз халкъ депутат этилип сайлансагъыз, РСФСР-ни, ДАССР-ни депутатларыны съездлеринде, Оьр Советлерини сессияларында дагъыстан халкъланы милли автономлукъ талап этивюню масъаласы гётерилсе, шолагъа не гёзден къарар эдигиз? Айрыча алгъанда, къумукъ халкъ гьаракатыны аслу талапларын яшавгъа чыгъарма шартлар бармы?

А. КЪАПУРОВ: Савлай уьлкеде социальный тенгсизлик, осал экономика, тюрлю-тюрлю неформал къурумлар, гьаракатлар, фронтлар къурулмакъгъа биринчи себеп болду. Дагъыстанда чечилмеген милли масъалалар барны мен бек яхшы билемен. Тек автономлукъ масъалагъа бек сакъ янашмакъны яныман. Неге тюгюл, тюрлю-тюрлю миллетлени арасында тюртюшювлер болуп гетмеклик бар. Мени къызымны эри — даргили, къызардашымныки — аварлы. Бизде милли автономиялар къурулса, биз гьарибиз къайсы автономиягъа гирежекбиз. Топуракъланы пайлавну ёлун тутма тюшмей. Дагъыстан союз республика болса, шо заман ону ичинде милли автоном республикаланы гьакъындагъы масъалаланы да гётермеге ярай. Мен ойлашагъан кюйде, къумукъланы да, башгъа халкъланы да милли масъалаларын буссагьат автономиясыз да чечме бола, артгъа салмай чечме де тюшер.

Республикада, ерлерде герти, халкъ сайлагъан Совет гьакимлиги къурулса, милли масъаланы халкъ сюеген кюйде чечме имканлыкъ болажакъ. Мен бирдагъы да айтаман, артгъа тебермей чечме герекли милли масъалалар бар. Тек бугюн автономияны талап этген булан ону болдурмакъ учун шартлар ёкъ.

А. ХАНАРСЛАНОВ: Милли масъаланы гьакъында айтагъанда, шулай затны эсгермесе ярамай. Шо масъалагъа хыйлы йыллар тергев берилмей тургъангъа топуракъны ишлетивде, пайдаландырывда кёп кемчиликлер йиберилген. Тавда миллион гектаргъа ювукъ ерлер ташлангъаны гьакъда мен оьрде эсгерген эдим. Гьар миллетни автономия бирлиги, башгъа сёзлер булан айтгъанда, гиччи оьз ватаны болса, топуракъ саялы жаваплылыкъ да, огъар

Ону къолу енгил

(Башы 1-нчи бетде).

кафедрасыны профессору, медицина илмуланы доктору Сагьрудин Юсупович Сапаров олайлардан тюгюл. Ол халкъны савлугъуну герти гьайын этеген, касбусуна толу юрегин берип чалышагъан алим, хирург, педагог.

Ону биографиясы онлар, юзлер булангъы тенглилерини биографиясына ошай. Яшлыгъы давдан сонггъу къыйынлы йылларда оьтген. Биографиясындан бир-бир мюгьлетлени эсгерсек, Сагьрудин Юсупович Къазбек районну Миятлы юртунда сабанчыны агьлюсюнде тувгъан. Ата юртундагъы етти йыллыкъ школаны битдирген сонг, охувун Дылымдагъы школа-интернатда узата ва 1957-нчи йыл 10 классны битдирип чыгъа. 1959-нчу йыл Дагъыстан медицина институтгъа тюше. Онда «яхшы» ва «лап яхшы» къыйматлар алып охуй. 1965-нчи йыл институтну битдиргенде, профессор Р. П Аскерханов институтну алимлер советине аспирантурада яда ординатурада охувун давам этсин учун С. Ю. Сапаровну оьзюню кафедрасында къоймакъны таклиф эте. Тек РСФСР-ни Савлукъ сакълав министерлиги ер гёрсетмегени саялы охувун узатывну масъаласы бир йылгъа артгъа тебериле.

1966 — 1968-нчи йыллар профессор Р. П. Аскерхановну клиникасында хирургия касбуну клиника ординатурасында охуй. Шондан сонг 1973-нчю йылгъа ерли Къызылюрт район больницада хирург, сонг буса шонда хирургия бёлюкню заведующийи болуп ишлей. Район больницада практика хирург болуп ишлей туруп, ол 1972-нчи йыл медицина илмуланы кандидаты бола ва шо йыл КПСС-ни сыдраларына да къабул этиле.

1973-нчю йылдан берли Дагъыстан медицина институтда хирургиядан дарс бере ва хирургияны четим масъалаларыны уьстюнде ишлей, башлап портну больницасыны хирургия бёлюгюнде, сонг шо бёлюкню балыкъ промышленностну управлениесини больницасына чыгъаргъанда буса мунда практика хирургия булан да чалыша. 1986-нчы йыл Сагьрудин Юсупович медицина илмуланы доктору бола, арадан эки йыл гетип, ол бир тавушдан профессор этилип сайлана. Хирургиядагъы оьзюню илму-практика ахтарывларын Сапаров 80-ден де артыкъ илму асарларында гёрсетген, оланы яртысындан да кёбюсю центральный органларда печать этилген. С. Ю. Сапаров чакъда бир хирургияны республика ва союз форумларында докладлар

гени белгили. Профессор лакъыр этегенде, шо гьакъда кёп сёйлей буса да, аврувланы ону демли къоллары тутгъан бичакъны яхшылыгъындан сав болгъанлары Сагьрудин Юсуповичге алгъыш тилеп тюгюл сёйлемей. Иш ёлдашлары да ону чалышывуна оьр къыймат бере.

— Мени ашкъазанымдагъы чыгъывлар рагьатлыкъ бермейгенни сегиз йылдан да кёп бола эди, — деп хабарлай Къызылюрт районну «Совет Армия» деген совхозуну механизатору Магьаммат Магьамирзаев. — Язбаш ва гюз айларда чыгъывлар хозгъалагъан вакътиде яшавум бите эди. Муна профессор операция этген эди, янгыдан анадан тувгъандай болдум. Минг яшасын шолай уланлар!

— Мени бавурум шишип къала эди. Шону себебин билип болмай, докторлар ер-ерге бакъдырып турдулар. Ахырда бу больницагъа гелгенде, профессор С. Ю. Сапаров операция этди, бавурумдан уьч литр сув алды. Гьали гёзюме ярыкъ гирген, — дей Магьачкъалада шишадан йибек этеген заводну ишчиси Р. Гьажирагьимов.

— Нечесе йыллардан берли аврувумну себебин билип болмай, докторлар да инжинди, мени де инжитди. Гьатта асгерде къуллукъ этегенде де токъташдырып болмадылар, — дей Дагъыстан юрт хозяйство институтну гьазирлик курсларыны тынглавчусу Гьажи Магьамматов. — Бары да къыйын ашкъазанымдагъы чыгъывда болгъан экен. Профессор Сапаров операция этген эди — бары да масъала чечилип къалды. Уллу баракалла болсун огъар!

Булай баракаллалар профессор Сагьрудин Юсуповични атына нечесе юзлер булан айтылгъан.

— Сиз гьисап этеген кюйде, медицина къуллукъчуну ишинде аслу зат не болма тюше? — деп сорайбыз Сагьрудин Юсуповичге.

— Мени учителим, аты дюньягъа белгили профессор Рашит Пашаевич Аскерханов: «Аврув — докторну аллагъы, ол оьзюню яшавун огъар къуллукъ этивге багъышлама герек», — дей эди. Оьтесиз тюз айтылгъан сёзлер. Мен оьзюмню ишимде учителимни сёзлерине кюрчюленемен. Гьар медицина къуллукъчу да шо «Аллагъгъа» къуллукъ этме герек деп де гьисаплайман, — деп жавап бере ол.

Бир де къопдурулуп айтылмагъан. Профессор Сагьрудин Юсупович Сапаровну оьзюню учителини сёзлерине аминлигин мен оьз гёз-

да акъча центргъа, Москвагъа йиберилегенге гёре. Дагъыстанны бек бай табиат ресурслары, денгизи ва оьзге маъданлары бар. Тек гючю ёкъ. Тамаша тюгюлмю, бизин предприятиени ишчилерине 120 квартирлик уьй этдирмек учун, 700 минг манат акъча тилеп, мен Москвагъа уьч йыл юрюдюм. Бизин управление буса центрны бюджетине йылда 15 миллион манат акъча йибере. Магьачкъалада минглер булан адамлар квартирге гезикге токътагъаны нече йыллар бола? Неге? Неге тюгюл, ерли Советлени халкъны уьйлер булан таъмин этмеге чакъы акъча маялары етишмей. Бар байлыгъыбызны буса биз оьрге йиберебиз. Шо саялы, Дагъыстанны эркинлигин, оьз масъалаларын оьзю чечме болагъанлыгъын союз республиканы даражасына ерли гётерме герек.

Дагъы да мен уллу агьамият береген бир масъала бар. Бизге межитлени янгыртма, дин англавну пайдалы таъсирин артдырма герек. Дин адамны ругь байлыгъын, къылыгъын беклешдире. Адамны ругь дюньясыны буса экономика булан да тувра байлавлугъу бар. Бир мисал. Гьар автобусда «Сакъатлар учун», «Яшы булангъы къатынлар учун» деген языввлар илинген ерлер бар. Мен бизин уьлкедеги бары да автобусларда шо язывланы этмек учун къолланагъан алюминийни орта гьисабын чыгъаргъан эдим: 1 миллион автобусдагъы шо язывланы багьасы 52 минг манатгъа олтура. Динни таъсириндегилеге буса шо язывлардагъы эсге салывлар гьажатлы тюгюл, олар осуз да сакъатлар, яшы булангъы къатынлар, уллулар учун ер берме герекни англайлар. Дин бар ерде намус да, къылыкъ да, саламатлыкъ да болажакъ.

Мухбир: Депутатлыкъгъа кандидатланы кёплери гьали, динни агьамиятына артыкъ тергев берип, культураны, айрокъда милли культураны агьамиятын унутуп къалагъан да йимик гёрюне.

А. КЪАПУРОВ: Неге тюгюл де, бизде дин пачалыкъдан тышда. Культураны буса [illegible] гёрюлегенни де билемен. Культура да, дин де тенг шартларда, бир-бирин толумлашдыра туруп, халкъны пайдасына ишлетилме герек.

Мухбир: Нечик ойлашасыз, буссагьат Дагъыстангъа союз республика болмакъ учун шартлар бармы?

А. КЪАПУРОВ: Дагъыстан Россия булан бек байлангъан. *Биз бугюн, союз республиканы гьакъындагъы масъаланы гётерип, шогъар гьазирлик гёрювню башлама герекбиз. Тек гьалиги бешйыллыкъда шону талап этмек тюз болмас.*

И. АЛИЯРОВ: ДАССР-ге халкъ депутат этилип сайлансам, чалышывумну аслу гьалда 33-нчю округну сайлавчуларыны тапшурувларын айтмагъанда, республиканы оьлчевюндеги бир нече агьамиятлы масъаланы чечивге бакъдырар эдим. Мени кёпден берли къазапландырагъан бир зат бар. Москвада да туруп, Дагъыстанны шартларын да адамшавлу билмейген министерликлер, ведомстволар бизин къысматыбызны чече. Эркин, оьзбашыбызгъа ишлеме, оьзюбюз-оьзюбюзню таъмин этмеге бир де имканлыкъ ёкъ. Республикада да районлагъа, айры-айры хозяйстволагъа бакъгъан якъда гьал шолай, — Магьачкъала Москваны ерин тута. Шо масъаланы оьрден тюгюл, янгыз халкъ сайлагъан депутатланы Советлери оравлу чечмеге бола.

Мен ойлашагъан кюйде, Советлени оьзлени акъчасы болгъандан да пайда ёкъ, эгер ону къоллама, харжлама ер де, тарыкълы алатланы сатып алмагъа имканлыкъ да ёкъ буса. Бизин бугюнгю системада сен ёлбашчы яда депутат болуп, адамлагъа яхшылыкъ этме сюе бусанг, биревлеге барып тилемеге, танышлыкълар излемеге, бирбир гезиклер чи законну да бузма борчлу боласан. Дагъы ёгъесе, сени ишлеринг алгъа юрюмежек, демек, пачалыкъгъа да, адамлагъа да бир умпагьат да болмажакъ.

Динни масъаласы. Бугюнгю бизде динден артыкъ тарбиялавчу гюч ёкъ. Дагъыстан эдеп, намус якъдан макътала гелген. Гьали адамлар, [illegible] культурагъа буса динни бир де къаршылыгъы ёкъ.

Бирдагъы бизин республикагъа хас масъала. Жаваплы къуллукълар миллетлени процентине къаралып бериле. Адамны миллетине тюгюл, ону бажарывлугъуна, къылыкъ янына лап алдын тергев берме герек. ДАССР-ни Оьр Советинде буса бары да миллетлени вакиллерини санаву тенг болма тюше. Биз бирбир миллетлени барын да билмей эдик. Гьали андилер, анчихлер ва бир-бир оьзге биз аварлар деп турагъан халкълар айры тили, культурасы, тарихи булангъы миллетлер экенин билдире ва оьзлеге тергев талап этелер.

А. ХАНАРСЛАНОВ: Мени сайлавланы алдындагъы платформамда ишчи классны талаплары аслу ер тута. Ишчилени яшавлукъ шартлары ёрукълу тюгюл буса, олар яхшы ишлемеге де болмай. Дагъыстанны байлыгъын лап алдын дагъыстанлылар пайдаландырма герек деген пикруну мен де якълайман. Бизин экономикада маънасыз, пайдасыз ишлер кёп этиле. Бир мисал алайыкъ. Дагъыстанда этилген коньяк, шишалагъа тёгюлюп, оьзге ерлерде сатыла. Башгъа шагьарларда, шо коньякны шишалагъа тёгюп, башын бегетсе тюгюл, дагъы иш этилмей. Шолайлыкъда коньякны гелимини бир уллу пайы республика учун тас этиле.

Топуракъ масъаласы да бизде аслу масъалалардан санала. Тавларда бош, ишлетилмей турагъан яхшы ашлыкъ оьсдюрме ярайгъан минг гектарлар булангъы ерлер бар. Шо топуракъланы пайдаландырылмайгъанының себеплерини бири: тав шартларда ишлеме онгайлы гиччи тракторлар, комбайнлар ва оьзге юрт хозяйство техника ёкъ. Бизин промышленность шолай техниканы аз чыгъара. Биз ону башгъа пачалыкълардан сама сатып алсакъ да, кёп затны утажакъбыз.

Бизин уьлке правовой пачалыкъгъа багъып абат алгъан сонг, шо гьакъда да бир-эки сёз айтмай болмайман. Законлар ишлетилме, таъсирли болма герек. Бизде [illegible] лагъанына нечакъы да мисаллар гелтирме ярар эди.

Мухбир: Гьали сиз бир нече керен ишчи адамны атын айрыча эсгерип сёйледигиз. Дагъыстанда СССР-ге депутатлар Мисриханов, Зайналханов да ишчи классны вакиллери. Телевиденеде, бирбир жыйынларда айтылагъан кюйге къарагъанда, шо депутатланы чалышывуна ишчилер онча рази тюгюл.

А. ХАНАРСЛАНОВ: Шо сёзлени сайлавчулар бизин ёлугъувларда да кёп айта. Халкъны арасында: «Ишчи депутат буса, оьрден таклифге гёре сайлангъан», — деген пикру бар. Сиз эсгерген депутатланы буса къайтармагъа герек дейгенлер де ёлугъа. Эгер сайлавчуланы талапларын кютмей буса, оланы шолай этме ихтияры да бар. Мен сайлансам, шо сёзлер магъа да тие.

Мухбир: Абдулкъапур Магьамматсайитович, Сизин кандидатурагъыз гетген йыл СССР-ге депутатлыкъгъа гёрсетилген болгъан. Республиканы ёлбашчы къуллукъчуларыны янындан шо заман Сизге кёп пуршавлукъ этиле болгъаны гьакъда шагьарда кёп сёйлене. Бу гезик шо якъдан гьал нечикдир?

А. КЪАПУРОВ: Гертилей де, гетген йыл магъа гючлю пуршавлукълар этилди. Мени депутатлыкъгъа гёрсетеген жыйынланы 26 протоколу къабул этилмей, гери къайтарылды. Гьар протоколгъа запятой етишмей, гьыз етишмей деп яда юз тюрлю оьзге себеплер таба эдилер. Магъа кандидатурангны тайдыр деп тилевлер кёп болду. Шо ишни башына КПСС-ни обкомуну о замангъы экинчи секретары Коробейников, Ленин (шагьар) райкомуну биринчи ва экинчи секретарлары тюшген эдилер.

Бу йылгъы сайлавланы алдында буса гьалиге четимликлер ёкъ. Тек 4-нчю мартда тавушлар саналагъанда, къыйыкъсытывлар, къалплашдырывлар болма ярай. Шо саялы тюпден, сайлавчуланы, жамиятны ягъындан, тергевню гючлендирме тюшежек.

Мухбир: ДАССР-ге, ерли Советлеге депутатлыкъгъа «Бары да гьакимлик — Советлеге!» деген лозунгну ювукъ арада яшавгъа чыгъажагъына инанма яраймы?

А. КЪАПУРОВ: СССР-ни Конституциясыны 6-нчы статьясы таймай туруп ва КПСС, оьзге жамият къурумлар йимик, оьзюню ёлбашчылыкъ борчларындан азат этилмей туруп, гьакимлик Советлеге гёчюп битмес. Советлени гьакимлиги учун буса аппаратгъа таби тюгюл, халкъ сайлагъан депутатлар ябушмагъа герек. Оланы якълайгъанлар депутатланы арасында аз болса да, халкъны арасында кёп болажакъ.

И. АЛИЯРОВ: Эгер ДАССР-ге де, бизин республикадан СССР-ге йимик, депутатлар сайланса, «Бары да гьакимлик — Советлеге!» деген лозунгну гьакъында айтмакъны маънасы ёкъ. ДАССР-ге депутатлыкъгъа гёрсетилген кандидатланы 70 проценти аппаратчылар экенни ва оланы кёбюсю альтернативсиз экенни гёз алгъа тутсакъ, шолай болажагъына шекленме тюшмей. Аппарат савлай Союзда гьакимлик Советлени къолуна гёчме турагъанны гёрюп, оьзлени вакиллерине не амал этип де, депутат мандат тутдурма къасткъыла.

А. ХАНАРСЛАНОВ: Ёлдашлар айтгъан затны мен де толу кюйде якълайман.

Мухбир: СССР-ни халкъ депутатларыны бир пайы Президиумгъа оппозиция гьисапда башында дёрт сопредседатели де булангъы регионара депутат бёлюк къургъан. Бизде де шолай районара депутат бёлюк къурувну сиптечилери болса, депутат этип сайлансагъыз, сиз де шолайлагъа къошулармы эдигиз?

А. КЪАПУРОВ: Гьали де халкъ депутатланы, ДАССР-ни Оьр Советин сайлав болуп битмеген буса да, шо масъала арагъа чыгъажагъы белгили. Сиз айтагъан сиптечилени арасында мен де болажакъман.

И. АЛИЯРОВ: ДАССР-ни халкъ депутатларыны съездинде, Оьр Советини сессияларында тюрлю-тюрлю пикрулар болсун учун, озокъда, къаст этер эдим. Бары да бир кюйде ойлашагъанлыкъ герекли милли масъалалар бар. Тек бугюн автономияны талап этген булан ону болдурмакъ учун шартлар ёкъ.

А. ХАНАРСЛАНОВ: Милли масъаланы гьакъында айтагъанда, шулай затны эсгермесе ярамай. Шо масъалагъа хыйлы йыллар тергев берилмей тургъангъа топуракъны ишлетивде, пайдаландырывда кёп кемчиликлер йиберилген. Тавда миллион гектаргъа ювукъ ерлер ташлангъаны гьакъда мен оьрде эсгерген эдим. Гьар миллетни автономия бирлиги, башгъа сёзлер булан айтгъанда, гиччи оьз ватаны болса, топуракъ саялы жаваплылыкъ да, огъар еслик де, абурлу янашыв да тувулунар эди. Республиканы вузларына тюшегенде бир-бир регионланы вакиллерине енгилликлер сакъланагъанлыкъ да миллетлени арасында тенгсизлик тувдура.

И. АЛИЯРОВ: Биз бирдагъы бир затны унута турабыз. Автономия масъаласын бир-эки адамлар тюгюл, савлай миллет гётерген. Къумукъ халкъ гьаракатны съездинде мен шону теренден англадым. Халкъ гьаракатчылагъа биревлер миллетчилеге йимик янашып тюз этмей. Шу масъала гётерилген сонг, 16-нчы январда «Правда» газетде чыкъгъан К. Задуллаевни макъаласы гьакъда да айтма сюемен. Шону охумагъан ва охуп битген сонг къазапланмагъан къумукъ ёкъдур. Мен оьз пикрумну айтаман, кёплер мени булан рази болажакъны да билемен. Шо зараллы макъаланы чыкъмакълыгъына бизин республиканы башын тутгъанланы да уллу айыбы бар...

Мухбир: Лап ахырынчы сорав. Республикадагъы милли газетлени гьакъындагъы сизин пикругъуз?

А. КЪАПУРОВ: Шундагъы кандидат ёлдашларым да мени булан рази болар деп эсиме геле. Бизин газетлени бойнундагъы югенлерден азатлап, олагъа эркинлик берме герек. Эркинликни, демократияны бары да тармакъларда артдырма заман болгъан. Дагъыстан шо якъдан бек артда къалгъан.

Лагъырлашывну язгъан
Р. ГЬАРУНОВ.

[illegible] тутда хирургиядан дарс бере ва хирургияны четим масъалаларыны уьстюнде ишлей, башлап портну больницасыны хирургия бёлюгюнде, сонг шо бёлюкню балыкъ промышленностну управлениесини больницасына чыгъаргъанда буса мунда практика хирургия булан да чалыша. 1986-нчы йыл Сагьрудин Юсупович медицина илмуланы доктору бола, арадан эки йыл гетип, ол бир тавушдан профессор этилип сайлана. Хирургиядагъы оьзюню илму-практика ахтарывларын Сапаров 80-ден де артыкъ илму асарларында гёрсетген, оланы яртысындан да кёбюсю центральный органларда печать этилген. С. Ю. Сапаров чакъда бир хирургияны республика ва союз форумларында докладлар эте. Хирургия тармакъдагъы 10-дан да артыкъ янгылыкъ яратывчу ахтарывлары ва таклифлери къабул этилген. Ону «Агъулангъан къанны донгузну талагъыны кёмеклиги булан сав этивню янгы къайдасы» деген ахтарыву Москвада, Ленинградда, Киевде, Алма-Атада, Владивостокда, гьасили уьлкени 34 шагьарында, олай да Чехословакияда, Кубада, Монголияда ва США-да къоллана. Студентлер ону лекцияларына уллу иштагьлыкъ булан тынглай.

Озокъда, юртдан чыкъгъан улангъа медицина илмуну, айырып айтгъанда, хирургияны оьр канзисине ерли гётерилме, республикада белгили алим болма, гьатта ондан тышгъа да атын таныгма тынч болмагъаны белгили. Медицина тармакъда кимге де, нечик ахтарывлагъа да илмуланы доктору деген ат берилмей, профессор этилип сайланмай. Медицина илмуну тавуну башына етишмек учун Сагьрудин Юсупович гечесигюнюн бир этип чалышгъаны, нечесе гечелени юхусуз оьтгергени, ашнысувну унутгъан гезиклери де болгъаны ачыкъ. Энни ол шолай гьаракат, къаст булан алгъан терен билимлерин адамланы савлугъун сакълавда уста кюйде къоллай, студентлеге уьйрете.

Жагь айланышлы, шат юзлю, адамлар булан гелишли, аврувлагъа, иш ёлдашларына илиякълы профессор оьзюню гьакъындан эсе, больницаны хирургия бёлюгюню къуллукъчуларыны, оьзю багъагъан аврувланы, операцияланы гьакъында кёп хабарлама гьазир. Гертиден де, хирургия кафедраны заведующийи, медицина илмуланы доктору, белгили профессор Салавутдин Жалалутдинович Атаевни ёл гёрсетивюню тюбюнде чалышагъан хирургланы асувлу ишлерини гьакъында айтма кёп зат бар. Больницаны хирургия бёлюгюню заведующийи, сынавлу хирург Ислам Исрапилович Магьамматов бёлюкню ишлерин ёрукълашдырывда талаплы чалышагъаны, огъар профессор Сагьрудин Юсупович Сапаров, Муса Расулович Адзиев йимик пагьмулу хирурглар, онлар булангъы орта медицина къуллукъчулар, санитарлар кёмек эте[illegible] вичин атына нечесе юзлер булан айтылгъан.

— Сиз гьисап этеген кюйде, медицина къуллукъчуну ишинде аслу зат не болма тюше? — деп сорайбыз Сагьрудин Юсуповичге.

— Мени учителим, аты дюньягъа белгили профессор Рашит Пашаевич Аскерханов: «Аврув — докторну аллагьы, ол оьзюню яшавун огъар къуллукъ этивге багъышлама герек», — дей эди. Оьтесиз тюз айтылгъан сёзлер. Мен оьзюмню ишимде учителимни сёзлерине кюрчюлене мен. Гьар медицина къуллукъчу да шо «Аллагьгъа» къуллукъ этме герек деп де гьисаплайман, — деп жавап бере ол.

Бир де къопдурулуп айтылмагъан. Профессор Сагьрудин Юсупович Сапаровну оьзюню учителини сёзлерине аминлигин мен оьз гёзлерим булан гёрюп билемен. Ол гертиден де аврувгъа гьакъ юрекден берилип, бары да пагьмусун, билимин, сынавун бакъдырып къарай. Шону учун ону юртлулары Къызылюрт районну 145 номерли Зубутлу-Миятлы округдан ДАССР-ге халкъ депутатлыкъгъа кандидат этип гёрсетген.

— Эгер депутат этилип сайлансагъыз, депутатлыкъ иш Сизге, кафедраны профессоруна, аврувлар, студентлер булангъы ишигизге четим этмесми? — деп сорайбыз.

— Этмес, не къадар эки де иш бир-бирин толумлашдырар деп эсиме геле, — дей Сагьрудин Юсупович. — Неге тюгюл, халкъ депутат халкъны социальный-культура, экономика масъалаларын тюзевлю чечиливюне болушлукъ этеген адам. Медицина масъалалар буса шо социальный масъалалагъа гире. Врач буса шоланы кютеген адам. Демек, эки де иш, такрарлайман, бир-бирин толумлашдырса тюгюл, четим этмес. Тек магъа сайлавларда тартышма тынч болмажакъ. Неге десегиз, магъа ДАССР-ни прокурору С. Гьажимагьамматов, «Дагобувьбыт» бирлешивню директору М. Малогьюсейнов, КПСС-ни Гумбет райкомуну биринчи секретары М. Тимигишиев ёлдашлар булан тартышма тюшежек.

Яшавда социальный-культура, экономика масъалаланы тюз чечиливю, озокъда, болмаса-болмайгъан масъалалар. Тек савлукъ болмаса, шоланы бирисин де чечме бажарылмайгъанны да унутма тюшмей. ДАССР-ге халкъ депутатлыкъгъа кандидат, профессор Сагьрудин Юсупович Сапаровну сайлавланы алдындагъы платформасында буса округну сайлавчуларыны савлугъуну гьайын этивню масъалалары аслу ер тута. Кандидат оьзюню платформасында бош, арты гелмейген сёз беривлерден, инандырывлардан арек. Ол оьзю чечме болагъан масъалаланы гётере.

Биз ойлашагъан кюйде савлугъуну гьайын этеген гьар сайлавчу оьзлени якълысы, юртлусу профессор Сагьрудин Юсупович Сапаров учун тавуш бережек.

А. МИЧИГИШЕВ.

ЯНГЫ МАЛЛАР ЧЫГЪАРЫЛА

Хасавюртдагъы приборлар къурагъан завод янгы малланы чыгъарывну давам эте. Бу йыл мунда алданокъ белгили этилген программагъа гёре ишлейген станоклагъа тиркейген янгы генераторлар чыгъармагъа башлагъан. Предприятиени баш инженери Магьаммат Алидибиров айтагъан кюйде, эсгерилген генераторлар дюньяны алдынлы пачалыкъларында къолланагъанлардан бир де къалышмай. Шолай станоклар, радиомаллар чыгъарагъан министерликлени, енгил промышленностну министерлигини Москвада, Бакуде, Киевде ва оьзге шагьарларда ерлешген предприятиелеринде къолланажакъ.

Заводну къурашдырыв цехинде оланы бир уллу партиясы, документлери де онгарылып, ерлеге йиберилмеге гьазир этилген.

Халкъ къоллайгъан янгы малланы чыгъарывгъа да заводда яхшы агьамият бере. Бу йыл алывчулагъа люстраланы лампочкаларын якъмакъ учун къолланагъан электрон алат, туристлер учун токну гючюн кюйлейген прибор, «Электрон» деген конструкторлар йиберилежек. Шону акъчагъа айландыргъандагъы багьасы 2 миллион манат бола.

Буссагьатгъы вакътиде предприятиени техника ясандырывларын янгыртыв юрюлюп тура. Гетген йыл шо муратлар учун 300 минг манат харжлангъан эди буса, бу йыл шо санав 330 минг манатгъа ерли артгъан. Ясандырывланы бир пайы бу заводну Къазбек районну Буртунай юртундагъы филиалында ерлешдирилежек.

Эсгерилген филиал геттен йыл арендагъа чыгъып ишлеме башлагъан. Шо янгы къайда филиалда иш чыгъарывну 25 процентге артдырма имканлыкъ берген. Гьали савлай предприятиеде шо алдынлы къайдагъа чыгъып ишлеме герек деген ойгъа гелген.

О. МАКЪСУТОВ.

АЙТЫЛГЪАН СЁЗ—АТЫЛГЪАН ОКЪ

(Башы 1-нчи бетде).

Эгер мен ДАССР-ге халкъ депутат этилип сайлансам, бютюн гьаракатымны округда яшайгъанлагъа онгача яшавлукъ уьй къурмагъа, топуракъ участка белгилевге, табии газ, сув булан таъмин этивге, Ростов—Баку трассадан Алхожагентге ерли ёлгъа асфальт тутувгъа, хозяйствоара спорт комплексин, Гьюсемегентде культура уьюн къурувгъа бакъдыражакъман. Гьали бизин совхозланы гелимлерини орта гьисапда 69 процентин оьрдеги къурумлар чыгъарып ала. Шону гёз алгъа тутуп, управление аппаратны сакъламакъ учун гёрсетилеген акъчаланы къадарын кемитеген кюйню этмеге тарыкъ. Республика ва ерли толу хозяйство расчётгъа гёчмекни, райондагъы бары да промышленный предприятиелени чалышывун ахырынчы натижалар булан туврадан-тувра байлавлу этмекни, совхозларыбызны территорияларында олардан тышдагъы хозяйстволарыны къотанлары ерлешген топуракъланы ихтиярын районгъа бермекни гьайында къалажакъман. Тав ва башгъа тюрлю районлардан тюзге адамланы гёчюрювню де токътатмагъа тарыкъ.

Кандидатгъа залдан таба берилген соравлар ва олагъа жаваплар:

— Биз районну хозяйстволарында оьсдюрюлген юзюмню, республикадан тышгъа йиберип, учуз багъагъа сатабыз. Эгер шону еринде ишлетип, гьазир продукцияны шишалагъа къуйса, пайдалы болмасмы эди?! Ондан къайры да, заводгъа тапшурулагъан юзюмюнден, сизин хозяйство йимик, «Гьюсемегент», «Алхожагент» совхозлар да негер хайыр алмай?

— Тюз айтасыз. Мен алда да районну ёлбашчыларыны алдында хозяйствоара чагъыр заводлар болдурувну, продукцияны еринде ишлетмеге тарыкълыгъы гьакъдагъы масъалаланы айтгъанман. Тек не амал, таклифим якълав тапмады. Гележекде буса шо агьамиятлы масъалаланы эсгерилген ёрукъда чечмеге тюшежек.

— Сиз нечик ойлашасыз, башгъа районланы хозяйстволарыны къотанлары ерлешеген топуракъланы, милли аралашлыкъланы оьрчюкдюрмей, къайтармагъа бажарылармы?

— Мен шо къотанларда да болгъанман. Шо къотанлар, простой загьматчылар учун гьажатлы тюгюл, гьакимлеге тарыкълы. Адамлар, оьзлер учун тийишли онгайлыкълар яратылса, ерли совхозлагъа къошулуп къалмагъа разилер.

Сайит Мирзаев 1936-нчы йылда Къаягент юртда колхозчуну агьлюсюнде тувгъан, къумукъ, 1962-нчи йылдан берли КПСС-ни члени.

Сайит Гьажиевич яшавда кёп къыйынлар гёрген, яшлайын етим къалгъан, Буйнакск шагьарда яшлар уьюнде тарбиялангъан, 13 йыллыкъ чагъындан тутуп, ата юртунда колхозчу болуп загьмат ёлун башлагъан. 1953-нчу йыл Буйнакскиде 2 йыллыкъ бавчулукъ школаны битдирген. Совет Асгерни сыдраларында къуллукъ этген. 1962-нчи йылдан берли «Къаягент» совхозда юзюмчюлюк бригаданы бригадири болуп загьмат тёге, йылдан йылгъа гёрмекли уьстюнлюклени къолда эте. Сынавлу юзюмчю оьсдюрювчюню загьматына Ватанны ягъындан оьр къыймат берилген: ол «Гьюрметлев Белгиси» деген орден булан эки керен, Загьмат Къызыл Байракъ, Октябрь Революция орденлери булан савгъатлангъан. Огъар «Дагъыстанны ат къазангъан юзюмчюсю» деген гьюрметли ат берилген.

— Аслу мурадым — халкъыма, округдагъы сайлавчулагъа гьалал къуллукъ этмек, — деп башлады оьзюню сёйлевюн С. Мирзаев. — Мунда жамиятны пайдасы учун этилмеге герекли кёп санавдагъы ишлени гьакъында айтмагъа бажарыла. Менден алда чыгъып сёйлеген кандидат да шо гьакъда эсгерди. Ону такрарлап турмай, мен депутат этилип сайлансам, Гьюсемегент юртда дагъы да бир тюкен ачдыртмакъ, ичмек ва сугъармакъ учун пайдаландырылагъан сувну масъаласын чечмек, «Алхожагент», «Къаягент» совхозланы загьматчылары учун денгиз ягъада ял алыв зонасын болдурмакъ, округдагъы совхозланы умуми гелимлерини 3 процентин давну ва загьматны ветеранлары, кёп яшлары булангъы агьлюлеге кёмеклешмек муратда харжламакъ учун къолумдан гелеген болушлукъну этежекмен.

Салигь Абдулагьатов 1943-нчю йылда Къаягент юртда къуллукъчуну агьлюсюнде тувгъан, къумукъ, 1969-нчу йылдан берли КПСС-ни члени. Ол Магьачкъала шагьарда В. И. Ленинни атындагъы университетни битдирген, ата юртундагъы орта школада учитель, райисполкому халкъгъа билим берив бёлюгюню инспектору, районну заочный школасыны заведующийи болуп ишлеген.

1966 — 1967-нчи йылларда Совет Армияны сыдраларында къуллукъ этген.

Салигь Магьамматович 1968-нчи йылда ВЛКСМ-ни Къаягент район комитетини экинчи, сонг биринчи секретары, партияны райкомуну инструктору, «Ленини байрагъы» деген район газетини редактору, КПСС-ни Къаягент райкомуну секретары болуп чалышгъан.

1977-нчи йыл С. Абдулагьатов партияны область комитетини таклифи булан пачалыкъны аманлыгъын таъмин этеген кадрлар гьазирлейген Ф. Э. Джержинскийни атындагъы СССР-ни Къызыл байракълы КГБ-сини оьр школасына билим алмакъ учун бакъдырылгъан. Шондан сонг ол ДАССР-ни КГБ-сини бёлюклерини бирисини, 1980-нчи йылда буса КГБ-ни Избербаш шагьар бёлюгюню начальниги этилип белгиленген.

С. Абдулагьатов къуллукъ борчларын намуслу кюйде кютгенлиги саялы ДАССР-ни Оьр Советини Президиумуну, шолай да СССР-ни КГБ-сини Гьюрметлев грамоталары, кёп санавдагъы медаллар, эсделик савгъат булан савгъатлангъан.

Буссагьатгъы вакътиде С. Абдулагьатов отставкагъа чыкъгъан, запасдагъы подполковник.

— Ёлдашлар, мен сизин бары да талапларыгъызны оьлчеп-бичип къарамайлы, яшавгъа чыгъаражакъман деп инандырмагъа сюймеймен, — деп башлады оьзюню сёйлевюн С. Абдулагьатов. — Тек бир затны ачыкъ кюйде англайман — сизин юртгъа гелеген ёлгъа асфальт тутмакъны, жамиятыгъызны ичмек ва сугъарыв ишлени оьтгермек учун гьажатлы болгъан сув булан таъмин этмекни чинк де башлап гьайында къалажакъман. Яшырмайман. ДАССР-ни халкъ депутаты этилип сайлансам, мен райисполкому председатели болмакъ учун оьзюмню кандидатурамны таклиф этежекмен.

Ёлугъувну ахырында мен, абзарда, гюп болуп, эретургъан давну ва загьматны ветеранлары бир бёлюгюню къырыйына ювукълашып, олар булан лакъыр этдим.

— Булай ёлугъувлар оьтгерилегенлиги, бир мандатны ерине уьч кандидат гёрсетилгенлиги бек яхшы, — деди яманокъ сынчы гёзлери булангъы тамаза. — Биз оланы арасындан кепибиз ушатгъанына тавуш бермеге болабыз. Буса да, юрегиме гирген пикруну айтмасам; иманым дурус болмай, жамиятны алдына чыгъып, депутат этилип сайланмагъа сюеген адамгъа оьзюню программасы гьакъда айтагъан заманда инг башлап саламатлыкъ тарыкъ, оьз гючюн оьлчеп къарамакъны, герти кюйде бар имканлыкъланы гьисапгъа алмакъны маслагьат гёремен. Ёгъесе, «Айтылгъан сёз — атылгъан окъ» дегенлей, сайлавчуланы къычырыкълы сёзлер булан башын чырмап, алдатып болгъан депутатдан жамият гечмес.

А-К. ЗАЛИМХАНОВ,
оьз мухбирибиз.

Оьз мухбирибиз Д. Жаватханов Къызылюртдан билдире

Къумукъ поэзияны вечери

Шо гюн ахшам Къызылюртда шагьарлыланы къумукъ шаирлер, драматурглар, алимлер булангъы къужурлу ёлугъуву оьтдю. Ону ача туруп, 4 номерли орта школаны дарс берювчюсю И. Гьажиев: Жыйылгъанланы гелген къонакълар булан таныш этди ва «Къарчыгъа» журналны редактору А. Акъаевге сёз берди. Шаир оьзюню артдагъы вакътиде язгъан шиърулары булан вечерни ортакъчыларын таныш этди.

Драматург Б. Атаевни сёйлевюне де залда олтургъанлар тергевлю янашды.

Тарих илмуланы кандидаты А. Къандауров жыйылгъанланы соравларына толу жаваплар берди.

Къумукъ халкъ гьаракатыны ёлбашчысы С. Алиев янгыртып къурувну вакътисинде жамият къурумланы ролю гьакъда ачыкъ мисаллар булан лакъырлашды.

Вечерде хыйлы къумукъ сарынлар да йырланды. Оланы оьзбашына чалышагъан артистлер Д. Дааева, А. Алханов, З. Атаев, Гь. Шемеев йырлады. Тынглавчулар оланы гьарисини чыгъышын гючлю харс урувлар булан къаршылады.

«Умут» чыныкъдыра

Солакъ посёлокну Парковая орамында ерлешген бу беш къабатлы уьйню гьалиден бираз алда башгъа уьйлерден алышдырмай бажарылмай эди. Шо уьйде де, башгъа уьйлеге хас кёп чечилмеген масъалалар бар эди.

«Промнеруд» производство бирлешивню спорт ишлеге къарайгъан методисти Агьмат Рамазанов эсгерилген микрорайонда яшайгъан яшоьрюмлени ва охувчуланы гючюн бириктирме болгъан. Олар мундагъы подвалда «Умут» деген комплекс ачгъан. Гьали шонда 120 адам бар. Тюзден сонг орта школаны охувчулары, ахшам иш битгенде предприятиени ишчилери спортну гьар тюрлю журалары булан машгъул бола. Гьар адам мунда сюйген спорт снарядлар булан чалыша. Бажарывлу тренер А. Рамазанов олагъа тийишли насигьатлар бере.

Аралыкъълары беклеше

Къызылюртдагъы фосфор тузлар чыгъарагъан заводну гьакъында артдагъы вакътиде кёп айтыла. Шо да англашылмай тюгюл. Ону иши экология булан тыгъыс байлавлу.

Заводну ёлбашчылары тувулунгъан гьалны яхшылашдырмакъ учун чаралар гёрмей деп айтма бажарылмай. Озокъда, халкъ да олар тез чечилгенни тюз талап эте.

Гелеген йылдан тутуп кюкюрт натрий чыгъарагъан цех токътатылажакъ. Ону орнуна силикат керпич ишлетилме гёз алгъа тутулгъан, оьзге чаралар белгиленип ва кютюлюп тура. Мисал учун — къатынгишилер учун иш ерлер болдурув. Шо саялы заводну ёлбашчылары, Магьачкъаладагъы тигив фабрик булан байлавлукъ тутуп, цехде гьали тигив цех ачгъан. Гележекде химиклер енгил промышленность булан байлавлугъун беклешдирип, айры тигив фабрик къурма токъташгъан. Алданокъ этилген гьисаплагъа гёре химзаводда къурулагъан тигив фабрикде 600 тиштайпа загьмат тёгежек.

Байлавлукъълары генглеше

Загьматны янгы къайдаларда къурув, хозрасчёт предприятиелени коллективлерине кёп ихтиярлар бере. Къызылюрт шагьарны уллу заводлары тыш пачалыкълар булангъы байлавлукъларын генглешдире. Айтагъаныкъ, автомат переключателлер чыгъарагъан «Дагэлектроавтомат» деген завод оьзюню продукциясын 33 тыш пачалыкъгъа сата.

Гьайванланы семиртивде генг кюйде къолланагъан ем преципитатны чыгъарагъан фосфор завод оьрде эсгерилген предприятиени загьматчыларындан къалышмай. Гьали химиклер ФРГ-ни, США-ны ваккиллери булан лакъырлашывлар оьтгерип тура. Алдагъы йыл химиклер оьзлени продукциясын Китайгъа, Кубагъа, Югославиягъа ва оьзге пачалыкълагъа сатды.

«Полиграфмаш» завод да йылны башындан тутуп инзамлы кюйде чалыша. Предприятиени коллективи чыгъарагъан печать этеген ва оьзге машинлер социалист пачалыкълагъа сатыла. Заводну директору артдагъы вакътиде командировкагъа Китайгъа ва ГДР-ге барып гелди.

Комсомолну члени Расул Жанмурзаев Дагъыстан юрт хозяйство техникумну битдирген сонг Бабаюрт райондагъы оьзюню анадаш юрту Мужукъайгъа къайтгъан. Оьзюню юртунда касбусуна гёре иш табулмагъаны саялы, ону ювугъунда ерлешген Къули районну къотанында ишлеме башлагъан. Къазбековну атындагъы шо колхозну ижара бригадасына зоотехник тарыкъ болгъан. Бригадада 400 бузав сакълана. Ону членлери гьайванлагъа емлер де оьзлер гьазирлей.

Суратда: шо зоотехник Расул Жанмурзаев бузавланы багъагъан вакъти.

О. Исрапилов чыгъаргъан сурат.

Промышленный предприятиелерде

Избербашдагъы «ДагЗЭТО» заводну абзарына гиргенде, ону бийик, мукъаятлы ишленген, юк гётереген краналары, урулагъан гючлю чёкючлени бир гьалда гелеген авазы чалынды.

Завод аслу гьалда промышленность учун бек гьажатлы электротермический печлени он алты тюрлю журасын чыгъара. Шо печлер оьр сан иш булангъы болатны, алюминийни ва оьзге къатты металланы иритмек учун къолланыла.

Мунда янгыз электротермический печлер чыгъарылып къалмай. Халкъ кёп къолланагъан гиччи къол арбалар, омузлу решёткалар, «Гриль» деген аш биширеген алат ва оьзге гьар гюнлюк яшавда къолланагъан продукция да чыгъарыла.

Предприятиени он етти де цехинде ва Чарада юртдагъы ...

... ген. Бу йыл да 90 участка уьлешинежек. Къурулма герекли 108 квартирлик уьйню проект-смета документлери гьазирленген. Гьасили, 1994-нчю — 1995-нчи йыллагъа заводда ишлейген барысы да халкъ яшавлукъ уьйлер булан толу кюйде таъмин этилмеге герек. Денгиз ягъада 168 адамгъа ери булангъы профилакторий ишлеп тура. Культура къала, стадион, уьч яшлар бав-комбинат, пионер лагерь ишлемек гёз алгъа тутулгъан. За-

Гьаракат кемимей

Цехде бир нече бригада бар. Магьамматрасул айтгъан кюйде, шоланы бирин бириндей айырмагъа къыйын.

— Билемисиз, — Магьамматрасул сёзюн узата, — кёбюсю адамлар ишге яратывчу къайдада янашывну янгы инженер-техник къуллукъчулагъа хас зат деп гьисап этелер. Шо тюз тюгюл. Касбусун гьакъ юрекден сюеген адам, ким болса да, ишине яратывчу къайдада янашмаса, асил, оьр сан яны булангъы малны чыгъармагъа болмай. Бизин цехде шолай адамлар ишлей.

Мен касбума гёре экономистмен. Шо саялы болма ярай, тюзден-ерден гьисап этип, ишчилер, бригадирлер булан да гьакълашып, бизин цехни хозрасчётгъа гёчюрдюк. Тюзюн айтмагъа герек, гьаракатыбыз сыралы болду. Гьали, алда йимик, планлар ...

Лайыкълы адам

Хасавюрт районну хозяйстволарыны загьматчылары йимик, «Ботаюрт» совхозну коллективи де демократияны, аянлыкъны шартларында юрюлеген сайлавлагъа гьазирлинен барышында яхшы гьаракатчылыкъ гёрсете ва сайлавланы де актив кюйде ортакъчылыкъ ...

Къайда ишлесе де, биринчи ерде адамлар булангъы иш, сонг буса касбу бажарывлугъу гелегенге яхшы тюшюнген Абдурагьим Абзагьирович коллективде яхшы абур къазана. Бара-бара районну оьлчевюнде ги жамият ишлерде де ортакъчылыкъ этмеклиги булан гьаракатчы ёлбашчы гьисапда ...

зяйство йимик, «Гьюсемегент», «Алхожагент» совхозлар да неге хайыр алмай?

— Тюз айтасыз. Мен алда да районну ёлбашчыларыны алдында хозяйствоара чагъыр заводлар болдурувну, продукцияны еринде ишлетмеге тарыкълыгъы гьакъдагъы масъалаланы айтгъанман. Текне амал, таклифим якъ-

— Аслу мурадым ... къыма, округдагъы сайлавчулагъа гьалал къуллукъ этмек, — деп башлады оьзюню сёйлевюн С. Мирзаев. — Мунда жамиятны пайдасы учун этилмеге герекли кёп санавдагъы ишлени гьакъында айтмагъа бажарыла. Менден алда чыгъып сёйлеген кандидат да шо гьакъда ас-

... школасына билим алмакъ учун бакъдырыла. Шондан сонг ол ДАССР-ни КГБ-сини бёлюклерини бирисини, 1980-нчи йылда буса КГБ-ни Избербаш шагьар бёлюгюню начальниги этилип белгиленген.

С. Абдулагьатов къуллукъ борчларын намуслу кюйде кютгенлиги саялы ДАССР-ни

... ны маслагьат гёремен. Ёгъесе, «Айтылгъан сёз — атылгъан окъ» дегенлей, сайлавчуланы къычырыкълы сёзлер булан башын чырмап, алдатып болгъан депутатдан жамият гечмес.

А-К. ЗАЛИМХАНОВ,
оьз мухбирибиз.

Жанмурзаев Дагъыстан юрт хозяйство техникумну битдирген сонг Бабаюрт районундагъы оьзюню анадаш юрту Мужукъайгъа къайтгъан. Оьзюню юртунда касбусуна гёре иш табулмагъаны саялы, ону ювугъунда ерлешген Къули районну къотанында ишлеме башлагъан. Къазбековну атындагъы шо колхозну ижара бригадасына зоотехник тарыкъ болгъан. Бригадада 400 бузав сакълана. Ону членлери гьайванлагъа емлер де оьзлер гьазирлей.

Суратда: яш зоотехник Расул Жанмурзаев бузавланы багъагъан вакъти.

О. Исрапилов чыгъаргъан сурат.

Лайыкълы адам

Хасавюрт районну хозяйстволарыны загъматчылары йимик, «Ботаюрт» совхозну коллективи де демократияны, аянлыкъны шартларында юрюлеген сайлавлагъа гьазирликни барышында яхшы гьаракатчылыкъ гёрсете ва сайлавланы оьзюнде де актив кюйде ортакъчылыкъ этмеге умутлу. 207 номерли Ботаюрт сайлав округундан ДАССР-ни халкъ депутатлыгъына кандидат этип совхозну загъматчылары бир гёнгюлден Хасавюрт райисполкомну биринчи заместители А. Бексолтановну гёрсетген.

Балики, адамланы эсине, шагьардан излемей, юрт агьлюлер оьзлени арасындан вакил тапмагъанмы экен деген пикру гелмеге де ярай. Озокъда табар эди, лайыкълылар да болгъандыр. Тек халкъ республикада гьакимликни оьр органына оьзлени вакилин танглагъанда, гёрмекли иши де, сёзю де, оьзю де булангъы адамны атын тийишли гёре. Неге тюгюл, совхозну ишчилери, специалистлери, юрт агьлюлер де район Советге оьзлени алдан берлиги депутаты, юрт хозяйство ишлени бажарывлу специалисти, гьаракатчы ва гьайлы ёлбашчы Абдурагьим Абзагьировични яхшы таный. Гьали биз бу сакъ кандидатны яшав ёлу, загьмат ва жамият тулпасы булан охувчуланы, айрокъда ону сайлавчуларын таныш этмеге сюебиз.

Ол Хасавюртда уллу агьлюде тувгъан, шагьарда тарбияланып оьсген ва шагьар школада охугъан. 10 классны битдирген сонг, Орджоникидзедеги юрт хозяйство институтгъа тюше. 1966-нчы йыл институтну юрт хозяйство машинлени специалистлерин гьазирлейген факультетин битдирип, ишин, кас бусун ва бютюн яшавун юрт хозяйство масъалалары булан байлай. Къуллугъун да къумукъ улан авар юртда

XVIII партсъездни атындагъы совхозда баш инженер болуп башлай. Шо загьмат коллективде яш инженер партияны сыдраларына да къабул эте.

Институтда алгъан билимлерин туврадан-тувра юрт хозяйство производствода да камиллешдирип, мекенли сынав топлагъан сонг, 1974-нчю йыл да ол «Главдагестанводстройну» охув комбинатыны директору этилип белгилене. Шонда юрт хозяйствону сугъарыв ишлери учун герекли яш специалистлер гьазирлевде оьр касбу бажарывлугъун, бай сынавун къоллап эки йылдан да къолай чалышгъан сонг, ону производстводагъы ва жамият ишлердеги гьаракатчылыгъы булан бирге, адамлар булангъы ишде арагъа чыкъгъан пагьмусуна тергев бакъдыралар. Шогъар гёре республиканы Агъачлыкъ хозяйство министерлигинде лап уллуларындан бири гьысапланагъан Хасавюртдагъы машинлешдирилген агъачлыкъ хозяйствону директору этилип йибериле.

Машинлешдирилген агъачлыкъ хозяйствону коллективи шо йылланы ичинде РСФСР-ни Министрлер Советини ва ВЦСПС-ни гёчювчю Къызыл байрагъын, сонг да акъча сангъатын 2 керен ала. Россия Федерациясыны Агъачлыкъ хозяйство министерлигини Гьюрметлев доскасына да языла.

Къайда ишлесе де, биринчи ерде адамлар булангъы иш, сонг буса касбу бажарывлукъ гелегенге яхшы тюшюнген Абдурагьим Абзагьирович коллективде яхшы абур къазана. Бара-бара районну оьлчевюнде ги жамият ишлерде де ортакъчылыкъ этмеклиги булан гьаракатчы ёлбашчы гьысапда арагъа чыгъа. Шогъар гёре болма да ярай, 1984-нчю йыл да А. Бексолтанов Хасавюрт райисполкомну председателини биринчи заместители ва районну юрт хозяйство управлениесини, артдагъы къурум алышынывлардан сонг буса агропромышленный комплексини ёлбашчысы гьысапда жаваплы борчларын бажарывлу кюйде кютме башлай.

Къайсы ишде де, не даражада жаваплы борчлар тапшурулса да, толу кюйде берилип чалышма уьйренген, оьзюне де, оьзю булан ишлейгенлеге де талаплы ёлбашчы бу къуллугъунда да натижалы чалышагъангъа уллу Хасавюрт районну кёп тармакълы юрт хозяйствосуну кёп миллетли загьмат коллективлери шагьат. Шогъар районну колхозларыны ва совхозларыны загьмат коллективлери юрт хозяйствону кёбюсю тармакъларында етишген натижалар да шагьатлыкъ эте. Оьзюндеги янгылыкълагъа, алдынлы сынавгъа даимлик тергевню хозяйстволаны кёбюсю сиптечи специалистлерини талпынывы булан бирикдирип, гелишдирип бажарагъанлыгъы авлакъчылыкъда илмуну уьстюнлюклерин генг кюйде къоллавгъа яхшы имканлыкълар ярата. Уьстевюне, шо хасияты, ишге яратывчу къайдада янашыву А. Бексолтановгъа буйрукъэлу ёлбашчыдан, аппарат къуллукъчудан масъалаланы экономика ёлда гьакълашып чечеген гьалиги талаплагъа кёплерден алдын ... кёмек эте.

Абдулманап САЛИМУРЗАЕВ,
Хасавюрт районда «Хасавюрт» деген машинлешдирилген предприятиени инженери-экономисти.

ГЬАСИЛЛЕР КЪУВАНДЫРА

Ленин районда «Элдама» къуш фабрикни коллективи артдагъы заманларда загьматда уьлгю гёрсете. Ачыкъ этип айтгъанда, мунда гетген йыл пачалыкъгъа 2200 тонна къуш эт тапшурмакъ гёз алгъа тутулгъан болгъан. Шо артыкълыгъы булан кютюлген.

Фабрикде къушчулар эки бригадагъа бёлюнюп ишлей. Шолагъа Магьамматшарип Байсонгуров, Абдулла Жабраев ёлдашлар ёлбашчылыкъ эте. Коллективлени арасында генглешген социалист ярышда бир — о бригада; бир — бу бригада алдынлыкъ ала. Оьтген йылны ахырына гьар коллектив 1 минг 500 тоннагъа ювукъ къуш эт болдурген.

Коллективде 30 къушчу ишлей. Шолардан Сакинат Хидриева, Умужат Къапланова, Патимат Жанбатырова, къызардашлар Мукъсанат ва Гьалимат Абсаламовалар къушлагъа къуллукъ этивде оьзгелеге яхшы уьлгю гёрсете.

И. РАГЬИМОВА.

... промышленный предприятиелерде

Избербашдагъы «ДагЗЭТО» заводну абзарына гиргенде, ону бийик, мукъаятлы ишленген, юк гётереген кранланы, урулагъан гючлю чёкючлени бир гьалда гелеген авазы чалынды.

Завод аслу гьалда промышленность учун бек гьажатлы электротермический печлени он алты тюрлю журасын чыгъара. Шо печлер оьр сан яны булангъы болатны, алюминийни ва оьзге къатты металланы иритмек учун къоллана.

Мунда янгыз электротермический печлер чыгъарылып къалмай. Халкъ кёп къоллайгъан гиччи къол арбалар, омузлу решёткалар, «Гриль» деген аш биширеген алат ва оьзге гьар гюнлюк яшавда къолланагъан продукция да чыгъарыла.

Предприятиени он етти де цехинде ва Чарада юртдагъы филиалында 3 мингге ювукъ адам загьмат тёге. Гетген йыл мунда 32 миллион 400 минг манатны малы чыгъарылгъан. Планны уьстевюне 1 миллион 400 минг манат хайыр алынгъан. Амма шону булан бирге, завод 1989-нчу йыл ерлеге мал йиберивню планын 99,8 процентге тюгюл толтурма болмагъан.

— Бу ерде, озокъда, бизин айыбыбыз да бардыр, — дей парткомну секретары Азим Алавутдинович Ярагьматов. — Кёп зат бизден гьасил болмай да къала. Чыгъармагъа деп гёз алгъа тутгъан «Плазма» деген янгы печни бирисини багьасы 36 минг манат. Шо печни чыгъармагъа деп урунгъанда, сынавланы вакътисинде оьр чертёжларында кёп хаталар бары белгили болуп къалды.

Амма ишчилени ва инженер-техник къуллукъчуланы яшавлукъ, оьзге тюрлю социальный талапларын дурус кюйде чечмек иш чыгъарывну артдырывгъа лап да уллу таъсир эте. Заводда йылда эки керен «Цехни гюню» оьтгериле. Бары да ишчилер ортакъчылыкъ этеген шо жыйынларда, адатлы гьалда, директор, цехлени начальниклери, партком гьисап бере.

Парткомну секретарыны сёзюнден белгили болгъаны йимик, алда заводну ишчилери учун бир де деп айтма ярайгъан яшавлукъ уьйлер къурулмай тургъан. Гьали буса шо масъалагъа агьамият бериле, гетген йыл мунда бир 24 квартирлик, 90 квартирлик бирдагъы кооператив уьй къоллавгъа берилген. Бу йыл да 24 квартирлик нип тура, гетген йыл 30 адамгъа уьйлер этмек учун майдан гёрсетилген. Бу йыл да 90 участка уьлешинежек. Къурулма герекли 108 квартирлик уьйню проект-смета документлери гьазирленген. Гьасили, 1994-нчю — 1995-нчи йыллагъа заводда ишлейген бары да халкъ яшавлукъ уьйлер булан толу кюйде таъмин этилмеге герек. Денгиз агъада 168 адамгъа ери булангъы профилакторий ишлеп тура. Культура къала, стадион, уьч яшлар бав-комбинат, пионер лагерь ишлемек гёз алгъа тутулгъан. За-

Гьаракат кемимей

водну эт, сют болдурагъан кёмекчи хозяйствосу ишчилени шо продукталар булан таъмин этивде мекенли иш этме башлагъан. Эсгерилген хозяйствода 1500 къоян, 600 къой, 50 бузав сакълана.

...Заводну 2 номерли цехини бинасына гиргенде, «зангзунг» аваз дагъылдан-дагъы гючленди. Бирев-биревге къычырып сёйлемесе, къулакълагъа сёз гирмей. Эсгерилген цех бир-бирине къалкъылары тиркелген 9 бинаны елеген. Олар онча да бийик чи, гьатта тёбесиндеги шиша терезеге къарасанг, башынгдагъы бёркюнг тюшердей, ичиндеги ёллардан ясандырывлар юкленген уллу машинлер айлана.

— Цехни начальниги герек эди, — деген тилевюме бир ишчи къатын:

— Магьамматрасул Къазимагьамматовични кабинети сона, оьрде, — деп, чалт алдыма гелип токътагъан машинни кабинасыны канзисине мине.

Цехни начальниги Магьамматрасул Къазимагьамматович булан таныш боламан.

— Яшав сокъмагъымны ПТУ-дан башлагъанман. Башлап бу заводда фрезеровщикни кёмекчиси болуп тюшдюм. Ишлей туруп, 7 классланы, сонг гечелик орта школаны, ПТУ-ну, 1983-нчю йыл Дагъыстан пачалыкъ университетни экономический факультетин битдирдим.

— Цехигиз нече де уллу майданны елеген.

— Бизин цехде заводда аслу продукция саналагъан электротермический печлени кюрчюсю салына. Йылда 18 миллион манатны малын чыгъарабыз.

Цехде бир нече бригада бар. Магьамматрасул айтагъан кюйде, шоланы бирин бириннден айырмагъа къыйын.

— Билемисиз, — Магьамматрасул сёзюн узата, — кёбюсю адамлар ишге яратывчу къайдада янашыв янгы инженер-техник къуллукъчулагъа хас зат деп гьисап этелер. Шо тюз тюгюл. Касбусун гьакъ ... ген адам, ким болса да, ишине яратывчу къайдада янашмаса, асил, оьр сан яны булангъы малны чыгъармагъа болмай. Бизин цехде шолай адамлар ишлей.

Мен касбума гёре экономистмен. Шо саялы болма ярай, тюпден-ерден гьисап этип, ишчилер, бригадирлер булан да гьакълашып, бизин цехни хозрасчётгъа гёчюрдюк. Тюзюн айтмагъа герек, гьаракатлыбыз сыралы болду. Гьали, алда йимик, планлар толмай къала тура деп, айны, кварталны ахырында болагъан чабывул ёкъ. Алапаларыбыз да гётерилме башлагъан.

Билемисиз, гьали пикрумну цехибизни ижарагъа гёчюрмеге яхшы эди деген ой къуршагъан. Тек шо къайдагъа гёчмек учун бизде гьали де толу имканлыкълар ёкъ деп эсиме геле. Биздеги цехлер бир-бири булан бек тыгъыс байлангъан. Нечакъы къаст этсек де, оьзге цехден мал гелмесе, биревю цехде производствону циклы йырыла. Натижада ижараны лап да аслу шарты бузула.

Мен цехни начальнигини пикрусуна тынглагъанда, ону ойлары заводну парткомну секретары Азим Ярагьматовну ойлары булан рас гелегенине мюкюр болдум. Производствону башын тутгъан бу эки де жагьил инженер янгыртып къурувну девюрюню адамлары экенине тюшюндюм.

— Бизин бригада интернационал коллектив, — дей бригадир Магьаммат Абусаламов. — Мен даргилимен, шо сварка этип турагъан улан — орус, къабургъасындагъы уллу гиши ону атасы: Анатолий Григорьевич, О-о-о начарсув, къара мыйыкълы исбайы улан лезгили. Сиражутдин къумукъ.

Бригадабыз гьар айда 8—9 электротермический печни кюрчюсюн сала. Бек четим, уллу агрегатлар. Тек борчубузну кютебиз. Кёбюсю айларда артыкълыгъы булан да...

Мен цехдеги сварка ва оьзге агрегатланы, кранланы, оьзге механизмлени ишлетеген лер булангъы лакъыргъа тынглап, хыйлы заман токътаймын. Цехде жанлы гьаракат узатыла.

Д. АЛКЪЫЛЫЧЕВ

ТАСС
АПН

«БИРГЕ ИШЛЕВНЮ» БЕШ ЙЫЛЫ

Польша-совет дослугъуну жамиятыны «Бирге ишлев» деген издательствосу оьзюню чалышывун 1984-нчю йыл гюзде Михаил Шолоховну «Юваш Дон» деген романын чыгъарыв булан башлагъан. Шо йыл эсгерилген издательствода Л. Толстойну, А. Толстойну асарлары да печать этилген.

— Биринчи абатларындан тутуп, — дей ону директору Ришард Погоновский, — Совет Союзну уллу литература варислигин польшалы охувчулагъа генг кюйде беривню гёз алгъа тутдукъ. Классикагъа кёп ер бериле.

«Бирге ишлев» Николай Коперникни атындагъы Торуньский университетде болгъан илму сессияны материалларын да печатгъа гьазирлей. Шо сессия 1939 — 1941-нчи йылларда ягъа топуракъларда, Сибирде ва Къазахстанда яшагъан полякланы къысматына багъышлангъан.

Кёп санавдагъы охувчуланы арасында яшоьрюмлер де болажагъына инанабыз.

Пётр ГОЛИК,
польшалы журналист.
(Интерпресс-АПН.).

СЫНАВ ОЬТГЕРИЛЕ

Литваны Шяулай шагьарыны яшлар бавларыны-яслилерини 6-сында сынав башлангъан: гиччипавланы сакъламакъ учун гьар айда 20 манат токъташдырылгъан.

Ата-аналаны орта айлыкъ алапалары гьакъындагъы справкаларда хыйлы гезиклерде оланы герти кюйдеги гелимлери гёрюнмей: оланы хыйлылары, масала, онгача загьмат чалышыву булан машгъул бола, документлеге гёре буса олар 80 манат ала. Шолай болгъанда, кимден нечакъы алмагъа герекни гьакъында гьисаплар эте туруп, тарбиялавчуланы ва бухгалтер къуллукъчуланы башын инжитмеге герекми?

Эгер къайсы буса да бир гюн оьзлени яшы яшлар бавунда болмажагъы яда ол ярты гюн тюгюл болмажагъы гьакъында ата-аналар алданокъ билдирсе, яшны сакълав учунгъу гьакълар кемижек. Масала, эгер яш эртенги ашын яда ахшамгъы ашын яшлар бавунда ашамай буса, о заман умуми жамыны 65 проценти берилип къала. Сменалар булан ишлейген ата аналар учун шо айрокъда бек агьамиятлы. Яшланы санавуна гёре ашамлыкъ да заказ этиле, шону натижасында продукталаны тутумлу кюйде харжламагъа имканлыкъ тувулуна.

Кёп яшлы аналагъа, бойдакъ аналагъа, асгер къуллукъдагъы воинлени агьлюлерине енгилликлер этиле. Олар янгыз яртысы гьакъ тёлей.

А. ПЕЛЕЦКЕНЕ,
ТАСС-ны мухбири.

БКП-ни оьр партия советини жыйыны болгъан

СОФИЯ, 24 февраль. (ТАСС). Болгарияны Коммунист партиясыны оьр партия советини (ВПС) мунда оьтгерилген жыйынында Болгарияны жамиятын янгыртывну агьамиятлы масъалаларына къаралгъан.

Уьлкедеги политика гьалны гьакъында хабарлай туруп, БКП-ни ВПС-сини председатели А. Лиловон англатгъаны йимик, демократлашдырывну геттен йылны ноябрь айыны 10-нда башлангъан процесси давам этилип тура. Ол оьзюню оьр даражада оьсювю, янгыз политика партияланы ва гьаракатланы амалгъа гелтирив, политика плюрализмни генглешдирив булан айырыла. Халкъны белгили бир пайыны арасында БКП-ге бакъгъан якъда критика ёлда янашыв сакълана, шо да Т. Живковну оьз гьакимлик режими ёлгъа йиберген къынгырлашдырывланы айыплав, уьлкеде ачыкъ кюйдеги тюрленивлени таман чакъы оьр чалтлыкъда юрюлмейгенине байлавлу разисизлик булан тувулунгъан.

ВПС уьлкени политика ва социальный-экономика яшавуну агьамиятлы масъалаларын арагъа салып ойлашмакъ учунгъу даим ишлейген политика форумгъа, жамиятны демократлашдырывну актив кюйдеги факторуна ону айландырмакъ булан милли дёгерек столну» статусун гётермекни таклиф этген. «Дёгерек столну» ишинде ортакъчылыкъ этеген бары да партияланы ва къурумланы делегацияларына шоланы биринчи ёлбашчылары башчылыкъ этсин деп таклиф бериле.

ВПС тийишли законну къабул этмеклик булан ишлейген ва охуйгъан еринде партия ва оьзге политика къурумланы чалышывун токътатмакъны таклиф этген. Бары да партиялар ва политика къурумлар территория принципге гёре амалгъа гелсин деп таклиф этиле.

Милли разилешивню заманлыкъ советини жыйыны ачылгъан

БУХАРЕСТ, 24 февраль. (ТАСС). Румынияны гьукуматыны премьер-министри П. Роман милли экономиканы гьалы бек къыйын ва ёрукъсуз деп айтгъан. Милли разилешивюню заманлыкъ советини жыйынында — бу йылны февраль айыны 23-нде ачылгъан жыйынында — этген ону докладында шо гьакъда айтыла.

П. Роман, ашамлыкъ продукталар, иссилик, электрик гюч, инг биринчилей къолланагъан маллар, загьматны шартларын яхшылашдырыв булан халкъны таъмин этивге байлавлу болуп, гьукумат гёреген алгъасавлу чараланы гьакъында маълуматлр берген.

Советни членлери началыкъ идараланы, политика институтланы ва политика партияланы штаб-квартирлерин сакълавну, Уьлкеде жамият низамын якълавну таъмин этивге байлавлу чараланы гьакъындагъы декретни-законну арагъа салып ойлашгъан ва къабул этген.

Милли разилешивюню заманлыкъ Советини жыйыны бу йылны март айыны 2-синде янгыдан башланажакъ.

Финляндияны Коммунист партиясыны XXII съезди оьзюню ишин тамамлагъан

ХЕЛЬСИНКИ, 26 февраль. (ТАСС). Финляндияны Коммунист партиясыны мунда оьз ишин тамамлагъан XXII съезди уьлкеде янгы политика партиясын — сол гючлени союзун — къурмакъны гьакъында бир гёнгюлден айтгъан. Коммунистлерден къайры да, ол оьзюню сыдраларында Финляндияны халкъыны демократ союзуну ва Финляндияны къаттынгишилерини демократ союзуну членлерин бирлешдирежек. Союзну учредительный съезди бу йылны апрель айыны 28-нде Хельсинкиде ачылажакъ.

Съездни ахырындагъы пленарный жыйында къабул этилген политика къарарны текстинден англамагъа болагъан йимик, сол гючлени союзун къурув КПФ-ни чалышывун токътатмакъ деген зат тюгюл. Компартиягъа, ону башлапгъы ва округ къурумларына членлик сакълана. Амма КПФ-ге членлик взносларын жыйывну 1991-нчи йылдан тутуп токътатмакъ таклиф этиле.

Съезд 30 адамдан КПФ-ни Центральный Комитетин сайлагъан. ЦК-ны сонг оьтгерилген Пленумунда ЦК-ны Политбюросу сайлангъан. Х-М. Таммисола партияны председатели этилген.

ДАРМАН СУВ

ТБИЛИСИ, 26 .февраль (ТАСС-ны мухбириби). «Плате» деген бек тизив минерал сув пайдаландырылмагъа башлангъан. Шо сувну пайдаландырывну ихтиярын ерли кооператорлар оьзлени уьстюне алгъан. Олар Австрияны фирмаларыны бириси булан сёйлешивлер юрютме башлагъан. Олар булан бирликде иш гёрюлсе, эки де якъгъа яхшы хайыр болажакъ. Австриялылар «Плате» деген сувну шишалагъа тёкмек учун завод къурмагъа айлана. Гележекде партнёрлар Триала юртну ягъасында — шо сув чыкъгъан ерде — турист база къурмакъны гёз алгъа тутгъан.

АПАРТЕИД АРТГЪА ТАРТЫЛА

ЮАР. Преторияны ва Иоханнесбургну шагьар Советлери жамият ерлерден пайдаланывну гьакъында къарар къабул этген. Янгы къайдалагъа гёре, бары да расалар автобуслардан, китапханалардан, юзюв бассейнлерден, парклардан, жамият ерлерден бир йимик пайдаланмагъа ихтияры бар. Эки де шагьарда шо къарагъа уллу эришивлюклерден сонг гелген.

Иоханнесбургну муниципалитети шагьарны «Эркин сатыв-алывну зонасы» деп билдирген. Демек, буссагьатгъы вакътиде бары да расаланы вакиллери ону бары да районларында сатыв-алывда ортакъчылыкъ этмеге бола. Шону гьакъында «Стар» газети билдирген. Индия океанны ягъасындагъы инг уллу порт шагьары Дурбан да ЮАР-ны эки де аслу шагьарларындан уьлгю алып иш гёрмеге сюе.

СУРАТДА: Дурбанны яшлары — къаралары да, акълары да бирлешип иш гёрсе, уллулардан эсе расалыкъны четимликлерин хыйлы да рагьат енгмеге бола.

АП — ТАСС.

Тюрлю хабарлар

БЫРЫНГЪЫ ЭМЕННИ КЪУВУШУНДА

Болгариядагъы Рудоьзем юртда бырынгъы эмен терекге кёк ургъан болгъан Терек яллагъан сонг ону кюлюню ичинде шо ерде яшайгъан адамлар бир авур металл хаба тапгъан. Ону ичи толуп Туркияны алтын акъчалары табулгъан. Специалистлер токъташдыргъан кюйде, акъчалагъа уьч юз йылдан кем болмай.

ШАТ ТУРАГЪАНЛАР КЕПМЮ?

Сиз бугюн бир керен сама кюлегенмисиз? Гюнбатыш Германияны Виккерта университетини социологлары адамлагъа берген соравларына жаваплар берген адамланы 89 проценти «кюлегенбиз» деп жавап къайтаргъан. «Гёнгюллю барометри» деген ат булан халкъны арасында адатланып къалгъан шолай соравлардан белгили болгъаны йимик, артдагъы он йылны ичинде ФРГ-ни эсли ватандашларыны арасында иржайгъанланы санаву 12 процентге артгъан. Ахтарывлардан сонг бирдагъы зат белгили болгъан. Кёп кюлейгенлени аслу яны уьлкени къыбла янында — Баварияда ва Баден-Вюртенбергде яшай. Биринчи ерни Бавария ала — 91 процент. ФРГ-ни Темиркъазыкъ боюндагъы Шлезвиг-Гольштейнде шат турагъанланы санаву 84 процентге етише. Натижада булай гьасил чыгъарма ярай: ФРГ-ни ватандашлары тунукълукъда турмай. Болса да, соравлар гёрсетегени йимик, уьлкеде инг де белгили адам телевизордан масхара-шат программаланы юрютеген комик Отто Валкес.

КЪЫЗЫЛ ХУРТЛАНЫ САТА

США-да къызыл ер хуртлар оьсдюрюп сатагъан фермалар аз тюгюл. Шолай хуртлар топуракъны кюйлюлюгюн артдыра, хыйлы минерал кюйлевючлени экономия этмеге имканлыкъ бере. Тамаша чакъы хурту булангъы топуракъны магнийи эки керен, азоту беш керен, калийи буса 11 керен артыкъ бола. Уьстевюне де олар топуракъны енгиллилигин асувлу кюйде артдыра ва тереклени тамурларына дагъы да тереңлешмеге кёмек этип, бекленшмеге имканлыкъ тувдура.

ЭКМЕКДЕН ТЮЗЕЛДИК

Кёстекдеги (Хасавюрт район) экмек тюкен ябулгъанда, экмекни юртдагъы ашамлыкъ маллар болагъан тюкенде сатгъан болду. Амма онда алда [illegible] борчлу болду. Экмек тюкенни янгыдан ачмакъны халкъ кёп сюйсе де, районну ёлбашчылары эшитмейген, гёрмейген болуп турдулар.

Арт вакътиде бизин [illegible] да янгы экмек тюкен ачылды. Гьали юртлулар экмекден тюзелип тура.

Бу тюкенде давну ва загьматны ветеранлары [illegible]

Давну ва загьматны ветераны, жавангентли Мухтарпаша Бадырханов артдагъы 20 йыл Янгыкъаягент юртда яшай. Гьали-гьалилерде оьзюню «Ленин ёлуна» язгъан кагъызында ол: «Мен 1981-нчи йылдан берли легковой автомобилге райисполкомда гезикдемен. Амма шо гезик магъа етишгенче не замангъа ерли къаравуллама тарыгъы, [illegible]

Кагъызгъа гёре командировка

Савда хадирин билейик

лер тийишли адамлагъа гёрсетилгени гьакъда печатлар булан гертиленеген документлер гележек. Озокъда, юрт Советлени исполкомлары шо масъаланы чечивде ерли партия ва профсоюз къурумлар булан биригип чалышмагъа герек.

Бу йыл бизин уьлкебизде Уллу Ватан давда къазанылгъан Уьстюнлюкню 45 йыл-

загьмат чалышыву булан машгъул бола, документлеге гёре буса олар 80 манат ала. Шолай болгъанда, кимден негер алмагъа герекни гьачакъы алмагъа герекни гьакъында гьисаплар эте туруп, тарбиялавчуланы ва бухгалтер къуллукъчуланы башын инжитмеге герекми?

Эгер къайсы буса да бир гюн оьзлени яшы яшлар бавунда болмажагъы яда ол навуна гёре ашамлыкъ да заказ этиле, шону натижасында продукталаны тутумлу кюйде харжламагъа имканлыкъ тувулуна.

Кёп яшлы аналагъа, бойдакъ аналагъа, асгер къуллукъдагъы воинлени агьлюлерине енгиликлер этиле. Олар янгыз ярты гьакъ тёлей.

А. ПЕЛЕЦКЕНЕ,
ТАСС-ны мухбири.

Иоханнесбургну муниципалитети шагьарны «Эркин сатыв-алывну зонасы» деп билдирген. Демек, буссагьатгъы вакътиде бары да расаланы вакиллери ону бары да районларында сатыв-алывда ортакъчылыкъ этмеге бола. Шону гьакъында «Стар» газети билдирген. Индия океанны ягъасындагъы инг уллу порт шагьары Дурбан да ЮАР-ны эки де аслу шагьарларындан уьлгю алып иш гёрмеге сюе.

СУРАТДА: Дурбанны яшлары — къаралары да, акълары да бирлешип иш гёрсе, уллулардан эсе расалыкъны четимликлерин хыйлы да рагьат енгмеге бола.

АП — ТАСС.

да булай гьасил чыгъармагъа ярай: ФРГ-ни ватандашлары тунукълукъда турмай. Болса да, соравлар гёрсетегени йимик, уьлкеде инг де белгили адам телевизордан масхара-шат программаланы юрютеген комик Отто Валкес.

КЪЫЗЫЛ ХУРТЛАНЫ САТА

США-да къызыл ер хуртлар оьсдюрюп сатагъан фермалар аз тюгюл. Шолай хуртлар топуракъны кюйлюлюгюн артдыра, хыйлы минерал кюйлевчюлени экономия этмеге имканлыкъ бере. Тамаш чакъы хурту булангъы топуракъны магнийи эки керен, азоту беш керен, калийи буса 11 керен артыкъ бола. Уьстевюне де олар топуракъны енгиллигин асувлу кюйде артдыра ва тереклени тамурларына дагъы да теренлешмеге кёмек этип, бекленмеге имканлыкъ тувдура.

ЭКМЕКДЕН ТЮЗЕЛДИК

Кёстекдеги (Хасавюрт району) экмек тюкен ябулгъанда, экмекни юртдагъы ашамлыкъ маллар болагъан тюкенде сатагъан болду. Амма онда алда йимик мурат битмей, ватандашланы ягъындан хыйлы разисизликлер тувулунду. Себеби де — экмекден къысылагъанлыкъ болуп токътады. Шо саялы юртда яшайгъанланы кёплери экмекни артындан Чонтавулгъа барып айланмагъа борчлу болду. Экмек тюкенни янгыдан ачмакъны халкъ кёп сюйсе де, районну ёлбашчылары эшитмейген, гёрмейген болуп турдулар.

Арт вакътиде бизин «Октябрни 10 йыллыгъы» деген совхозну партия къурумуну коммунистлери, юрт Советни депутатлары Д. Жанакъавовну, В. Девлетмирзаевни, С. Сапиватовну сиптечилиги ва гьай этип айланыву булан юртда янгы экмек тюкен ачылды. Гьали юртлулар экмекден тюзелип тура.

Бу тюкенде давну ва загьматны ветеранларыны къуллукъларына кютюле, олар учун ун, май, эт ва оьзге тарыкълы болагъан маллар гелтириле. Уллуланы да, гиччи алывчуланы да сатывчу З. Зурхаева исси къаршылай.

Д. ИРБАЙХАНОВ.

ЮЗ УЬЧ ЙЫЛЛЫКЪ ТАМАЗА

Эрпели юртда (Буйнакск району) оьзюне 103 йыл болагъан Нюрмагьамма Сулейманов деген тамаза яшай. Юртда ондан уллу адам ёкъ. Тамаза гьали буссагьатда да жагь ва хошлу айлана. Ону авлетлерини авлетлерини авлетлери 100-ге ювукъ бар. Олар кёбюсю авлакъ ишлер булан машгъул. Оланы арасында учителлер, медицина къуллукъчулар, инженерлер де бар.

Нюрмагьамма дарман деген затны билмей. Больницада бир де болмагъан. Ол радиогъа, музыкагъа тынгламагъа кёп сюе, кёп санавдагъы хабарланы биле. «Оьмюрюмде бир де папирос тартмагъанман, тюзю, байрам гюнлерде чагъыр ичгенмен», — дей бола тамаза. Нюрмагьамма эрпелилилеге бажарывлу зурнайчы гьисапда белгили. Ол кёп йылланы узагъында тойларда зурнай согъуп гелген, хыйлы жагьиллер ону зурнайына бийиген, гьали буссагьатда да тамаза зурнайдан айрылмай, дагъыстан макъамланы арив согъа.

Ол яшавда кёп агьвалатланы гёрген. Къойчу да болгъан, туварчы да болгъан. Ватандаш давну йылларында Къызыл Армияны сыдраларында душмангъа къаршы ябушгъан, биринчи колхозланы къурувда актив кюйде ортакъчылыкъ этген. Биз Нюрмагьамма агъавгъа дагъы да узакъ оьмюр, савлукъ ёрайбыз.

В. ВАЛИЕВ.

Кагъызгъа гёре командировка

Савда хадирин билейик

Давну ва загьматны ветераны, жавангентли Мухтарпаша Бадырханов артдагъы 20 йыл Янгыкъаягент юртда яшай. Гьали-гьалилерде оьзюню «Ленин ёлуна» язгъан кагъызында ол: «Мен 1981-нчи йылдан берли легковой автомобилге райисполкомда гезикдемен. Амма шо гезик магъа етишгенче не замангъа ерли къаравуллама тарыгъы, автомашинлер не ёрукъда сатылагъаны магъа белгисиз», — деп кюстюнюп язгъан эди. Шонда автор оьзюню яшав ёлу: намуслу загьмат тёкгени, Уллу Ватан давда ортакъчылыкъ этгени гьакъда эсгере туруп, оьзюню йимик ветеранлар — давну сакъатлары тийишли енгилликлерден къысылагъанына къыйналагъанын англата.

Кагъызгъа байлавлу Къаягент районгъа барма тюшдю. Мухтарпаша Бадырханов булан уьюнде ёлукъдум.

Бийиксув, чачына, сакъалына акъ гирген назик къар къаралы тамаза мени исси сорашыв булан къаршылады. Не мурат булан чыкъгъанымны билгенде, редакциягъа язмагъа ону не не зат борчлу этгени гьакъда тёкмей-чачмай англатды.

Арада болгъан лакъырлашывдан сонг булай соравлар тувулунду: М. Бадырхановну арзасы къачан ва къайсы номер булан регистрация этилген? 1981-нчи йылдан гьалиге ерли давну ортакъчыларына ва сакъатларына нече легковой автомашин сатылгъан? Райисполкомда давну ортакъчыларыны гезиги къурулгъанмы ва олар не къайдада яшавгъа чыгъарыла? Бу соравлагъа жаваплар алмакъ учун райпланны председатели У. Гьажихановну ягъына гирмеге тюшдю. Мени мурадымны англагъанда ол:

— Муна къарагъыз, бу журналда бары да арзалар язылa, сюе бусагъыз, айрыча давну ортакъчыларыныки де бар, — деп, списокну узатды.

Гертиден де, давну ортакъчыларыны айрыча гезиги къурулгъан. Онда 77 адам бар. 1981-нчи йыл сентябрни 16-сында М. Бадырхановну арзасы 70-нчи номер булан гьисапгъа алынгъан, гьали буса ол 28-нчи ерде.

— Ветеранлагъа — давну ортакъчыларына, сакъатларына автомашинлер сатывда бары да зат ёрукълу гёрюнмей. Мисал учун, муна 1983-нчю йылда районгъа гелген 10 машинден бириси сама ветеранлагъа сатылмагъан. Шо тюзмю дагъы? — деп сорайман.

— Шону мен де арив гёрмеймен, сонггъу 1984, 1985-нчи йылларда да давну ортакъчылары унутулгъан. Шону учун оланы ягъындан тувулунагъан разисизликлеге къаршы бир зат да айтмагъа болмайсан.

— Оланы алдын алмакъ учун не йимик чаралар гёрюле?

— Оьтген йыл райисполкомну жыйынында 25 апрелде янгы къарар къабул этилген. Гележекде ватандашлагъа машинлени сатывну юрт Советлени исполкомларындан, районну ветеранларыны советинден таба пайламагъа имканлыкълар яратылажакъ. Бизге буса ерлерден машинлер тийишли адамлагъа гёрсетилгени гьакъда печатлар булан гертиленеген документлер гележек. Озокъда, юрт Советлени исполкомлары шо масъаланы чечивде ерли партия ва профсоюз къурумлар булан биригип чалышмагъа герек.

Бу йыл бизин уьлкебизде Уллу Ватан давда къазанылгъан Уьстюнлюкню 45 йыллыгъын лайыкълы къаршылавгъа айрыча агьамият бериле. Сонггъу наслуланы талайлы гележеги учун къанын, жанын аямай ябушгъанланы болгъан чакъы гёнгюн алмакъ къайсыбызны да сыйлы борчубуз.

— Алдагъы йылларда 20-дан да кёп машин сатылагъан гезиклер болду, гьали районгъа йылда 3 — 4 машин тюгюл гёрсетилмей, — деп талчыгъып сёйледи Къаягент райисполкомуну председатели Р. Алиев. — Бу йыл юбилейни гьюрметине легковой автомобиллени барысын да давну ветеранларына ва сакъатларына бермеге токъташгъанбыз.

Булай яхшылыкъгъа алынагъан абатны мен де арив гёрдюм. Дурус пикру. Макътавлу ва къоччакъ ветеранланы хадирин биз савда билмеге герекбиз.

Къ. ГЬАСАНОВ.
оьз мухбирибиз.

УЛЛУ БОЛГЪАНЛАР УЧУН

Бютюн дюньяда йимик Пекинде де адамлагъа орамланы къыркъып чыкъмакъ учун хас ерлер белгиленген. Тек 70-ден оьтген къарт адамлагъа орамны оьзлер сюйген ериинден къыркъып чыкъмагъа ихтияры бар. Шофёрлар олагъа ёл бермеге борчлу.

МАФИЯ КЪАЙДАН ЧЫКЪГЪАН

XVII асруда Палримода дворянланы яшыртгъын бирлиги иш гёре болгъан. Олар заман-заман Трапани тавланы Мафио деген ерине жыйыла болгъан. Тарихчилени пикруларына гёре, гьалиги мафия деген сёз шондан баш ала. Тек шо сёзню о замангъа оьзтёрече ойлашагъан дворянланы гьаракатына ошашлы гелеген бир ери де ёкъ.

Редактор
С. Н. ВАЛИЮЛЛАЕВ.

ТВ

ТАЛАТГЮН, 27 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

6.30 120 минут. 8.35 Мультфильмлер. 9.00 «Гюнешли ел». Телевизионный чебер фильм. 4-нчю баш — «Наран тавдагъы ёлугъув». 17.00 «Ракурс». 18.10 «Дагъыстан» деген программа. 18.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 19.00 Яшоьрюмлер учун. 19.30 Кинопанорама. 21.00 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 21.30 Агьамиятлы баянлыкъ. 21.40 «Гюнешли ел». Алты сериялы телевизионный чебер фильм. 5-нчи баш — «Надяны ва Витяны юбилейи». 22.55 Язывчу Владимир Максимовну янында къонакълыкъда. 23.55 Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу.

II ПРОГРАММА

8.00 Эртенги гимнастика. 8.15 «Объективде — жанжанывар». Илму-англатыв фильм. 8.35, 9.35 Уьлгюлю яшавну психологиясы. 10-нчу класс. 9.05 Француз тил. Охутувну биринчи йылы. 10.05 Француз тил. Охутувну экинчи йылы. 10.35, 11.35 Тарих. 7-нчи класс. 11.05 Мамам, папам ва мен. 12.05 Такрарлав телефильм. «Ягъ-намус». Беш сериялы телевизионный чебер фильм. 1-нчи ва 2-нчи сериялары. 14.50 Мультфильмлер. 15.25 «Ахырынчы къаттыгюн» деген чебер фильм. 16.55 «Салам, музыка». 18.10 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 19.00 СССР-ни Оьр Советини сессиясында. Перерывинде — «Гечегиз яхшы болсун, гиччипавлар!»

АРБАГЮН, 28 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

6.30 120 минут. 8.30 «Салам, музыка». 9.15 «Гюнешли ел». Алты сериялы телевизионный чебер фильм. 5-нчи баш — «Надяны ва Витяны юбилейи». 10.10 «Канзилер». 16.30 «Танапус». 17.20 «Сайлавлар-90». 18.30 «Дагъыстан» деген программа. 18.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 19.00 Янгыртып къурув: масъалалар ва оланы яшавгъа чыгъарыв. Пенсияланы ва отпускаланы гьакъындагъы СССР-ни законларыны проектлерин арагъа салып ойлашабыз. 20.15 «Эсделиклер булан яшамагъа бизге гьали де эрте». Э. Пьехaны яратывчулугъу гьакъында фильм-концерт. 21.00 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 21.30 Агьамиятлы баянлыкъ. 21.40 «Гюнешли ел». Алты сериялы телевизионный чебер фильм. 6-нчы баш — «Якълав». 22.50 «Схонбекеплейн орамдагъы чиновниклер». Телевизионный очерк. 23.35 «Бизин варислик». Рус инче саниятыны 100 йыллыгъы. Адамланы оьз коллекцияларындан къурулгъан выставка. 00.20 Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу.

II ПРОГРАММА

8.00 Эртенги гимнастика. 8.15 «Объективде — жанжанывар. Йыланлар». Илму-англатыв фильм. 8.35, 9.35 Информатиканы ва гьисап этив техниканы юрючюлери. 11-нчи класс. 9.05 Немец тил. Охутувну биринчи йылы. 10.35, 11.35 Музыка. 5-нчи класс. 11.05 Илму-англатыв фильмлени программасы. 12.05 Такрарлав телефильм. «Ягъ-намус». Беш сериялы телевизионный чебер фильм. 3-нчю сериясы. 15.00 «Янгы къошулгъанлар учун гюнлюк». Чебер фильм. 16.30 Уьстюнлюкню 45 йыллыгъына. Солдат мемуарлары». 3-нчю фильм — «Юрт учители». 17.25 Яшлар учун (инглис тилдеги дарс булан бирге). 18.25 Коллаж. 18.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 19.00 «Байлавлукъгъа чыгъабыз». Магьачкъала темир ёл станция бёлюгюню начальниги А. И. Кирюшин булан охувчу яшланы ёлугъуву. 19.40 ГАПО-ну председатели М. М. Дербишев берилишде ортакъчылыкъ эте. 20.00 «Гечегиз яхшы болсун, гиччипавлар!» «Биз къонакълыкъдабыз». 20.15 СССР-ни Оьр Советини сессиясында. Информация берилиш. 21.00 Телевизионный музыкалы абонемент. «Декабрь ахшамлары». «Пастернакны дюньясы». 4-нчю берилиш. 22.00 Музыкалы конкурс программа. 23.45 Гандбол. СССР-ни чемпионаты. СССР-ни ва Польшаны жыйым командалары. 2-нчи оюн. ЧССР-ден берилиш.

РАДИО

ТАЛАТГЮН, 27 ФЕВРАЛЬ

7.15 «Тангчолпан» деген информация - публицистика программа. 17.00 Янгы хабарлар. 17.20 — 18.00 «Къапгъын». Сатиралы радиожурнал.

АРБАГЮН, 28 ФЕВРАЛЬ

7.15 «Тангчолпан». 17.00 Янгы хабарлар. 17.20 — 18.00 «Намус». Политика жамият радиожурнал.

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:
367007, Магьачкъала, Комсомол проспекти, 61.

ТЕЛЕФОН НОМЕРЛЕРИ: редакторну заместителине — 7-24-96, жаваплы секретаргъа ва партия бёлюгюне — 7-28-76, юрт хозяйство бёлюгюне —7-23-72, кагъызлар ва информация бёлюгюне —7-28-85, культура ва промышленность бёлюклерине — 7-22-01, издательствогъа—7-51-92, бухгалтериягъа — 7-30-94.

Газета отпечатана офсетным способом в типографии издательства Дагестанского обкома КПСС. (К. Комсольский проспект, 61).